

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Πρόγραμμα Σπουδών : Τραπεζική και Χρηματοοικονομική

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

«ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ»

Σπουδαστής : Βασίλειος Σπαράκης

Επιβλέπων Καθηγητής : κος Δημήτριος Κουσενίδης

Ιούνιος 2011

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Πρόγραμμα Σπουδών : Τραπεζική και Χρηματοοικονομική

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ»**

Σπουδαστής : Βασίλειος Σπαράκης

Επιβλέπων Καθηγητής : κος Δημήτριος Κουσενίδης

Ιούνιος 2011

**ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΕΦΕΞΗΣ «ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ»).....	9
2.1 Ιστορικό	9
2.2 Τι είναι η Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (εφεξής «Ξέπλυμα Χρήματος»). 10	
2.3 Γιατί γίνεται το Ξέπλυμα Χρήματος;.....	11
2.4 Στάδια και Τεχνικές του Ξεπλύματος Χρήματος.....	11
2.4.1 Στάδια του Ξεπλύματος Χρήματος.....	11
2.4.2 Μέθοδοι ή Τεχνικές του Ξεπλύματος Χρήματος.....	12
2.4.3 Παραδείγματα ξεπλύματος χρήματος.....	12
2.5 Γιατί κάποιες χώρες είναι πιο ελκυστικές σαν προορισμός του «Βρώμικου Χρήματος» σε σχέση με άλλες;.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΟΜΟΙΟΓΕΝΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ.....	18
4.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.....	18
4.1.1 Τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations - UN)	18
4.1.1.1 Η Συνθήκη της Βιέννης	19
4.1.1.2 Συνθήκη του Παλέρμο.....	19
4.1.1.3 Πολιτική Δήλωση και Σχέδιο Δράσης του 1998 κατά του Ξεπλύματος Χρήματος.....	19
4.1.1.4 Πολιτική Δήλωση στη Νάπολη και Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης κατά του Οργανωμένου Διακρατικού Εγκλήματος.....	20
4.1.1.5 Παγκόσμιο Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών κατά του Ξεπλύματος Χρήματος	20
4.1.2 Η Διεθνής Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (FATF).....	20
4.1.2.1 Οι σαράντα συστάσεις της FATF	21
4.1.2.2 Παροχή ενημέρωσης για τις τάσεις και τις τεχνικές του ξεπλύματος χρήματος.....	22
4.1.2.3 Πρόγραμμα Αμοιβαίων Αξιολογήσεων (Mutual Evaluations Programme).....	22
4.1.2.4 Η Πρωτοβουλία για τις Μη - Συνεργαζόμενες Χώρες και Περιοχές (ΜΣΧΠ).....	22
4.1.2.5 Μεθοδολογία για την Αξιολόγηση των συστημάτων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT).....	23
4.1.3 Διεθνής Οργανισμός Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (IOSCO).....	24
4.1.4 Η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	24
4.1.5 Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών	25
4.1.6 Ο Διεθνής Σύνδεσμος Ασφαλιστικής Εποπτείας.....	25
4.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.....	26
4.2.1 Asia/Pacific Group on Money Laundering	26
4.2.2 Caribbean Financial Action Task Force.....	26
4.2.3 The Council of Europe - MONEYVAL.....	27
4.2.4 The FATF in South America	27
4.2.5 Middle East and North Africa FATF.....	27
4.2.5 Organization of American States	27
4.2.6 The Egmont Group	27
4.2.7 The Wolfsberg Group	28
4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.....	29
5.1 Πολιτική και Οικονομική Αστάθεια.....	29

5.2 Διαφθορά.....	29
5.3 Το Επίπεδο της Οικονομικής Ανάπτυξης.....	30
5.4 Χρηστή Διακυβέρνηση και Θεσμική Ανάπτυξη.....	30
5.5 Πολιτιστικοί παράγοντες.....	30
5.6 Συμπέρασμα.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ...32	
6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	32
6.2 Ο νόμος 2331/1995.....	32
6.3 Ο νόμος 3424/2005.....	33
6.4 Ο νόμος 3691/2008.....	35
6.5 Ο ΝΟΜΟΣ 3932/2011 και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ.....38	
7.1.1 Αδύναμοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί.....	38
7.1.2 Αυξημένη Εγκληματικότητα και Διαφθορά.....	39
7.1.3 Αργή Οικονομική Ανάπτυξη.....	39
7.1.4 Κατεστραμμένη Φήμη Διεθνώς και Μειωμένες Ξένες Επενδύσεις.....	40
7.1.5 Επιπτώσεις στον Ιδιωτικό Τομέα.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ.....42	
8.1 Αρκεί ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος;.....	42
8.2 Με ποιο τρόπο μπορούν να ενεργοποιηθούν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που είναι υπόχρεα να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές;.....	42
8.3 Θα μπορούσε η επαρκής αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος να εμποδίσει τις εγκληματικές εκείνες δραστηριότητες που επέτειναν την οικονομική κρίση στην Ελλάδα;.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....44	
ΠΗΓΕΣ.....	45

**ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εν λόγω διατριβής είναι να δείξει την εξέλιξη, που υπήρξε στην Ελλάδα όσον αφορά την Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (εφεξής Ξεπλύμα Χρήματος), αλλά και την αναγκαιότητα για την περαιτέρω βελτίωση και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, ιδιαίτερα στην παρούσα χρονική στιγμή που επιχειρείται η αναδιάρθρωση της οικονομίας της Χώρας μας για να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση.

Μετά την εξέταση κάποιων βασικών παραμέτρων, όπως είναι ο ρόλος των Διεθνών οργανισμών και Περιφερειακών οργάνων στην ομοιογενή αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος από όλα τα κράτη, οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και η διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος στην Ελλάδα, αναλύονται οι Οικονομικές και Κοινωνικές επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος παγκοσμίως και στην Ελλάδα ειδικότερα.

Ένα από τα συμπεράσματα που προκύπτει από τα παραπάνω είναι ότι, αν και οι Οικονομικές και Κοινωνικές επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος για μια χώρα είναι πάρα πολύ σοβαρές, ένας από τους κυριότερους παράγοντες που εμποδίζουν την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος είναι η έλλειψη της πολιτικής βούλησης.

Επίσης προκύπτει ότι η επαρκής αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων στην Ελλάδα θα μπορούσε να είχε εμποδίσει τις εγκληματικές εκείνες δραστηριότητες που επέτειναν την οικονομική κρίση στη χώρα μας.

Τέλος, ως προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος στη χώρα μας παρουσιάζονται: α) η αντιστροφή του βάρους της απόδειξης του «πόθεν έσχες» στους δικαιούχους των υπερβολικών εσόδων, β) η αυστηροποίηση της εφαρμογής του «πόθεν έσχες» ειδικά στις ιδρύσεις επιχειρήσεων και στις Αυξήσεις Μετοχικού Κεφαλαίου των εταιριών και γ) η κατάργηση της ευχέρειας των υπεράκτιων εταιριών να καλύπτουν τους πραγματικούς τους δικαιούχους.

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to show the progress that has been done in Greece for the prevention of Money Laundering, and the need for further improvement and implementation of the institutional framework, particularly at this time where the restructuring of our country's economy is attempted in order to address the financial crisis.

After going through some basic parameters, such as the role of the international organizations and regional bodies for the uniform anti-money laundering treatment by all nations, the factors affecting the effective implementation of the International Standards for tackling money laundering and the establishment of the anti-money laundering institutional framework in Greece, the economic and social consequences of money laundering worldwide and Greece is analyzed.

One of the conclusions arising from the above is that, even though the Economic and Social Impacts of money laundering are very important for a country, one of the major factors hindering the treatment of money laundering is the lack of political will. It also shows that adequate treatment of money laundering in Greece could have prevented the criminal activities that exacerbated the economic crisis in our country. Finally, the following are given as suggestions for improving the effectiveness of tackling money laundering in our country: a) the shifting of the burden to prove the true source of excess revenues to their beneficiaries, b) to be more strict regarding the true source of capital especially where start-ups and increases of share capital of companies is concerned and c) removing the option of offshore companies to cover their beneficiaries.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη διατριβή αυτή παρουσιάζεται και αναλύεται η έννοια της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (εφεξής «Ξεπλύμα Χρήματος»).

Η παρουσίαση ξεκινάει με μία ιστορική αναδρομή του Ξεπλύματος Χρήματος, τι ακριβώς είναι, γιατί γίνεται και ποιά είναι τα στάδια και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται.

Όσον αφορά τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, πέραν από το πώς σχετίζεται με το Ξεπλύμα Χρήματος, δεν γίνεται άλλη ειδικότερη αναφορά στην υπόλοιπη διατριβή.

Στη συνέχεια μελετάται ο ρόλος των Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών στην ομοιογενή αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος από όλα τα κράτη. Περιγράφεται η μεθοδολογία με την οποία ωθούνται τα κράτη στο να ακολουθήσουν ταχύτατα συγκεκριμένα πρότυπα για την αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος. Για το θέμα αυτό θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην διαδικασία συμμόρφωσης της χώρας μας στα πρότυπα αυτά με παράλληλη παράθεση των αδυναμιών που εντοπίστηκαν και της εξέλιξης του κανονιστικού μας πλαισίου. Σχετικά αναφέρονται και οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των διεθνών προτύπων αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος καθώς και το πώς τελικά διαμορφώθηκε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του Ξεπλύματος Χρήματος παγκοσμίως αλλά και στην Ελλάδα ειδικότερα.

Τέλος, τίθενται διάφοροι προβληματισμοί, διατυπώνονται προτάσεις και εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την στενή σχέση του Ξεπλύματος Χρήματος και της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στη χώρα μας.

2.1 Ιστορικό

Λέγεται ότι ο όρος «Ξέπλυμα Χρήματος» προέρχεται από το 1920, όπου η Μαφία είχε επιχειρήσεις Καθαριστηρίων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Επειδή οι επιχειρήσεις Καθαριστηρίων λειτουργούσαν με μετρητά, αυτοί που ήθελαν να κρύψουν μεγάλες ποσότητες μετρητών από διάφορες εγκληματικές δραστηριότητες, όπως εκβιασμούς, απαγωγές, πορνεία, επένδυναν τα χρήματα αυτά αγοράζοντας νόμιμες επιχειρήσεις Καθαριστηρίων από τη Μαφία. Έτσι με τα Καθαριστήρια όχι μόνο κρύβονταν τα παράνομα κεφάλαια, αλλά ακόμη μετατρέπονταν σε νόμιμα κεφάλαια ανακατεύοντάς τα με τα νόμιμα εισοδήματα που προέρχονταν από τις νόμιμες αυτές επιχειρήσεις.

Το ξέπλυμα χρήματος ως ποινικό αδίκημα, ωστόσο, πρώτη φορά αναγνωρίζεται το 1986, όταν ψηφίστηκε ο Νόμος για τον Έλεγχο του Ξεπλύματος Χρήματος (*the Money Laundering Control Act - MLCA*) στις ΗΠΑ. Σ' αυτό το νόμο προβλέπεται ότι αν κάποιος εμπλακεί σε μια οικονομική συναλλαγή, που εν γνώσει του αφορά προϊόντα εγκλήματος ή εν γνώσει του παρέχει βοήθεια σε κάποιον για να νομιμοποιήσει έσοδα από μια εγκληματική δραστηριότητα, το πρόσωπο αυτό διαπράττει ομοσπονδιακό ποινικό αδίκημα και πρέπει να τιμωρηθεί¹. Ήταν κατά την ίδια περίοδο που ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) συνειδητοποίησε το αυξανόμενο πεδίο εφαρμογής του ξεπλύματος χρήματος και στις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές με το ήμισυ από αυτές τις συναλλαγές να σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και έτσι υιοθέτησε τη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών κατά της Παράνομης Εμπορίας Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών το 1988 (στο εξής ως η Συνθήκη της Βιέννης). Η Συνθήκη της Βιέννης έκανε το ξέπλυμα χρήματος ποινικό αδίκημα, αν και περιορίζει τα αδικήματα που παράγουν προϊόντα εγκλήματος μόνο στο αδίκημα της διακίνησης ναρκωτικών. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βιέννης, τα αδικήματα που δεν έχουν σχέση με διακίνηση ναρκωτικών δεν μπορούν να οδηγήσουν στο αδίκημα του ξεπλύματος χρήματος. Λόγω της αύξησης των κινδύνων και των απειλών που αντιπροσωπεύει το ξέπλυμα χρήματος στην διεθνή αγορά, ο κυριότερος διεθνής φορέας, η Διεθνής Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (FINANCIAL ACTION TASK FORCE - FATF), ιδρύθηκε από την Αποστολή των G-7 στο Παρίσι το 1989 για την ανάπτυξη διεθνών προτύπων και πολιτικών για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Η FATF εξέδωσε τα πρώτα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τον Απρίλιο του 1990, που περιέχουν 40 συστάσεις. Οι συστάσεις αυτές παρέχουν ένα υλικό αναφοράς για την παγκόσμια νομολογία σχετικά με διάφορα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται από τις χώρες για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ξεπλύματος χρήματος².

Επιπροσθέτως, το 2000 τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν τη Συνθήκη του ΟΗΕ κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (στο εξής "Συνθήκη του Παλέρμο) για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, η οποία επεκτείνει τα νομικά ορίσματα της νομιμοποίησης εσόδων για να συμπεριλάβει όλα τα σοβαρά εγκλήματα. Η FATF παρέχει

¹ Βλέπε, Money Laundering Control Act, 1986.

http://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ML_Control_1986.pdf προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

² Βλέπε FATF 40 Recommendations στην ιστοσελίδα της FATF

< http://www.fatf-gafi.org/document/28/0,3343,en_32250379_32236930_33658140_1_1_1_1,00.html >

Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

τώρα έναν κατάλογο όπου ορίζονται κατηγορίες αδικημάτων, που περιλαμβάνει 20 αδικήματα που πρέπει να καλύπτονται από τον ορισμό των αδικημάτων του ξέπλυματος χρήματος³. Μετά από τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ το 2001, το ξέπλυμα χρήματος απέσπασε μεγαλύτερη προσοχή από τη διεθνή κοινότητα, λόγω της σχέσης του με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Μετά από τις επιθέσεις αυτές οι διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έγινε εντονότερη και ο ΟΗΕ και άλλοι Οργανισμοί εξέδωσαν διάφορες Συμβάσεις και υλικό αναφοράς για να βοηθηθούν οι χώρες να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά το πρόβλημα. Περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη Διεθνή Συνθήκη του ΟΗΕ για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (2000)⁴, τη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (2003)⁵, και την Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (2005)⁶.

2.2 Τι είναι η Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (εφεξής «Ξέπλυμα Χρήματος»)

Το Ξέπλυμα Χρήματος γενικά ορίζεται ως μια διαδικασία με την οποία το προϊόν ενός εγκλήματος ή οι πραγματικοί δικαιούχοι του εν λόγω προϊόντος, αλλάζουν ή συγκαλύπτονται, έτσι ώστε να φαίνεται ότι προέρχονται από νόμιμη πηγή.

Το Αγγλικό Λεξικό της Οξφόρδης ορίζει το ξέπλυμα χρήματος ως "μεταφορά χρημάτων ή επενδύσεων που αποκτήθηκαν παράνομα μέσω ενός τρίτου μέρους για αποκρυβεί η πραγματική τους προέλευση."⁷ Αν και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χωρών ως προς το ποιών εγκληματικών δραστηριοτήτων τα έσοδα θα πρέπει να ξεπλυθούν για να φαίνεται ότι προέρχονται από νόμιμες δραστηριότητες, δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τον ορισμό του ξέπλυματος χρήματος μεταξύ των διαφόρων οργανισμών και χωρών.

Οι περισσότερες χώρες υιοθέτησαν τον ορισμό του «ξέπλυματος χρήματος», που εγκρίθηκε από τη Συνθήκη της Βιέννης του 1988 και τη Συνθήκη του Πατέρμο του 2000. Αυτές οι Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών προβλέπουν ότι ένα πρόσωπο διαπράττει το αδίκημα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, εάν ασχολείται με:

³ FATF list of Designated Categories of Offences include participation in an organised criminal group and racketeering; terrorism, including terrorist financing; trafficking in human beings and migrant smuggling; sexual exploitation, including sexual exploitation of children; illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances; illicit arms trafficking; illicit trafficking in stolen and other goods; corruption and bribery; fraud; counterfeiting currency; counterfeiting and piracy of products; environmental crime; murder, grievous bodily injury; kidnapping, illegal restraint and hostage-taking; robbery or theft; smuggling; extortion; forgery; piracy; and insider trading and market manipulation.

⁴ UN General Assembly (UNGC), *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism* (υιοθετήθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 1999)

⁵ The UN Convention against Corruption (άρχισε να ισχύει από τις 14 Δεκεμβρίου 2005)

⁶ EU Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds of crime and on the Financing of Terrorism (2005) < <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/198.htm> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

⁷ Βλέπε, The Oxford English Dictionary (2nd edn.,1989) 702.

α) Τη μετατροπή ή τη μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

γ) Την απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες⁸.

Η Διεθνής Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Financial Action Task Force - FATF) ορίζει το ξέπλυμα χρήματος ως «μία διαδικασία μέσω της οποίας εγκληματίες επιχειρούν να αποκρύψουν την πραγματική κυριότητα και τον έλεγχο που έχουν σε παράνομα έσοδα και προσπαθούν να νομιμοποιήσουν τα παράνομα κέρδη του εγκλήματος».

*Επίσης, ο Διεθνής Οργανισμός Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (International Organisation of Securities Commission - IOSCO) ορίζει το ξέπλυμα χρήματος ως «ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και διαδικασιών που έχουν σκοπό να αποκρύψουν την πηγή των χρημάτων που αποκτήθηκαν παράνομα και να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι προήλθαν από μια νόμιμη πηγή».*⁹

Έτσι, γίνεται σαφές από το σύνολο των ανωτέρω ορισμών ότι η διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος κυρίως έχει σκοπό να κάνει τα χρήματα που έχουν εγκληματική προέλευση να φαίνονται ότι προέρχονται από νόμιμη πηγή.

2.3 Γιατί γίνεται το Ξέπλυμα Χρήματος;

Ο λόγος που οι εγκληματίες επιλέγουν τη διαδικασία του Ξεπλύματος Χρήματος είναι ότι θέλουν να συγκεντρώνουν μεγάλες ποσότητες «βρώμικου» χρήματος από τη διάπραξη των «βασικών αδικημάτων»¹⁰ με σκοπό να ζουν πολυτελή ζωή.

Σκοπεύουν να κρύψουν την εγκληματική προέλευση του χρήματός τους δημιουργώντας την εντύπωση ότι προέρχεται από νόμιμη πηγή, ούτως ώστε να μπορούν να το χρησιμοποιήσουν αγοράζοντας πολυτελή αγαθά μέσα στη νόμιμη οικονομία.

2.4 Στάδια και Τεχνικές του Ξεπλύματος Χρήματος.

2.4.1 Στάδια του Ξεπλύματος Χρήματος.

Το ευρύτερα αποδεκτό μοντέλο για την περιγραφή των διαδικασιών του ξεπλύματος χρήματος περιλαμβάνει τρία βασικά στάδια, που είναι:

⁸ The Vienna Convention, art. 3 and the Palermo Convention, art. 6

⁹ IOSCO Technical Committee, 1992, *Report on Money Laundering*, October, No. 25.

¹⁰ Βασικά αδικήματα είναι αυτές οι εγκληματικές δραστηριότητες από τις οποίες προέρχονται έσοδα, τα οποία όταν νομιμοποιηθούν προκύπτει το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

1) **Η τοποθέτηση** (placement stage), κατά την οποία το ρευστό χρήμα εισάγεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με τη μορφή καταθέσεων ή επενδύσεων σε τράπεζες, χρηματιστηριακές εταιρίες, ανταλλακτήρια συναλλάγματος κλπ. Το στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνει και τη «φυσική», διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων. Κλασσικά ακόμη παραδείγματα είναι η αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, πχ αντικείμενα τέχνης ή εταιρικά μερίδια.

2) **Η διαστρωμάτωση - συσσώρευση** (layering stage), κατά την οποία με ένα πολύπλοκο πλέγμα ενεργειών γίνεται η αποσύνδεση των παρανόμων εσόδων από την πραγματική-εγκληματική προέλευσή τους. Μπορεί λ.χ. να γίνει μεταφορά, λογιστικά πλέον, σε ένα διεθνές οικονομικό κέντρο (φορολογικό παράδεισο - υπεράκτιο τραπεζικό κέντρο), που πάνω από όλα εξασφαλίζει διακριτικότητα.

3) **Η ολοκλήρωση - ενσωμάτωση** (integration stage), με την οποία γίνεται η ένταξη των περιουσιακών στοιχείων στο οικονομικό σύστημα έχοντας αποκτήσει νομιμοφάνεια. Η απλή απόκρυψη θα προστάτευε μόνο βραχυπρόθεσμα από τις διωκτικές αρχές. Επιθυμητό όμως είναι τα παράνομα έσοδα να αποκτήσουν νομιμοφανή υπόσταση ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν - επενδυθούν και σε κλάδους νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας.

2.4.2 Μέθοδοι ή Τεχνικές του Ξεπλύματος Χρήματος.

Οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι συνήθως πολύ έμπειροι και χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους ή συστήματα, τόσο απλά όσο και σύνθετα για να ξεπλύνουν χρήματα. Επομένως, είναι πολύ δύσκολο να γίνει ακριβής περιγραφή ή να δοθούν συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το ποιες μέθοδοι θα χρησιμοποιούνται από εγκληματίες για να ξεπλύνουν χρήματα, διότι οι μέθοδοι αυτές πάντα εξελίσσονται και διαφέρουν από χώρα σε χώρα ανάλογα με το χρηματοπιστωτικό σύστημα και την οικονομία της χώρας.

Πάντως διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, μεταξύ των οποίων η FATF, the Asia - Pacific Group on Money Laundering (APMGL), και Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) έχουν άριστα υλικά αναφοράς (τυπολογία) για τις μεθόδους και τεχνικές ξεπλύματος χρήματος.¹¹

2.4.3 Παραδείγματα ξεπλύματος χρήματος.

Παρακάτω παρατίθενται κάποιες από τις συνηθέστερες μεθόδους και τυπολογίες ξεπλύματος χρήματος.

Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing) αποτελεί μια διαδεδομένη μέθοδο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που είναι σχετικά απλή. Βασίζεται στη διάσπαση του βρώμικου χρήματος μέσω πολυάριθμων συναλλαγών, η κάθε μία εκ των οποίων δεν υπερβαίνει το όριο αναφοράς (π.χ. τα 15.000 € για τις περισσότερες συναλλαγές στην Ελλάδα). Η μέθοδος αυτή απαιτεί την ύπαρξη μεσολαβητών υπεράνω υποψίας, οι οποίοι αναλαμβάνουν να κάνουν καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς ή να εκδώσουν τραπεζογραμμάτια τα οποία μετέπειτα μεταβιβάζουν σε δεύτερους και τρίτους μεσάζοντες οι οποίοι με τη σειρά τους τα πιστώνουν κατευθείαν στους λογαριασμούς των δικαιούχων.

¹¹ Βλέπε ιστοσελίδα της FATF τα 'Annual Typology Reports'

< http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32237202_1_1_1_1_1,00.html >

Προσπελάστηκε στις 19 Απριλίου 2011.

Επίσης βλέπε ιστοσελίδα της APMGL < <http://www.apgml.org/documents/default.aspx?DocumentCategoryID=6> >

Προσπελάστηκε στις 19 Απριλίου 2011.

Ένας άλλος τρόπος, ο οποίος είναι ίσως και ο παλαιότερος και ακόμη απλούστερος, είναι η **φυσική μεταφορά χρήματος** η οποία γίνεται με απλή τοποθέτηση των χρημάτων σε διάφορες συσκευασίες, βαλίτσες, εμπορεύματα τα οποία αποστέλλονται με απλό ταχυδρομείο στον προορισμό τους. Συνήθως αυτός ο προορισμός είναι κάποια χώρα φορολογικός παράδεισος, όπου τα μέτρα της νομοθεσίας για το τραπεζικό απόρρητο είναι εξαιρετικά αυστηρά σε αντίθεση με τη συναλλαγματική πολιτική η οποία είναι πολύ χαλαρή (π.χ. Cayman Islands, Λουξεμβούργο κλπ).

Κοινό σημείο των ανωτέρω τεχνικών είναι ότι δεν είναι απαραίτητη η δόλια συνδρομή-συνεργία τραπεζικού υπαλλήλου ή και τραπεζικού ιδρύματος.

Υπάρχουν χαρακτηριστικά παραδείγματα ευφάνταστων τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν όπου εγκληματικές οργανώσεις χρησιμοποιούσαν την **λαχειοφόρο αγορά** για το ξέπλυμα των παράνομων εσόδων τους. Είχαν αποκτήσει τον έλεγχο των κληρώσεων και γνωρίζοντας προφανώς τα στοιχεία των νικητών τους πρότειναν την άμεση καταβολή ολόκληρου του ποσού των κερδών τους αφορολόγητα και σε μετρητά, ενώ η νόμιμη διαδικασία προϋπέθετε τη φορολόγηση των ποσών αυτών. Όπως είναι λογικό, οι τυχεροί δέχονταν την απρόσμενη αυτή προσφορά και κατόπιν τα μέλη της εγκληματικής οργάνωσης εξαργύρωναν με τις νόμιμες διαδικασίες τα τυχερά λαχεία, δεχόμενοι την πληρωμή του φόρου, πετυχαίνοντας όμως τον «καθαρισμό» σημαντικών ποσών παράνομου χρήματος.

Οι **"ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών"** χρησιμοποιήθηκαν επί μακρόν στις Η.Π.Α. από τις εθνικές πιστωτικές ενώσεις, τις χρηματιστηριακές και επενδυτικές εταιρίες, στη προσπάθεια τους να προσφέρουν μία όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποικιλία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών είναι μεγάλοι τραπεζικοί λογαριασμοί ανταποκριτών που ανοίγονται στις τράπεζες από αλλοδαπές τράπεζες (master account holders), μέσω των οποίων οι πελάτες της αλλοδαπής τράπεζας διεκπεραιώνουν έναντι ορισμένης αμοιβής, τις τραπεζικές τους συναλλαγές. Αυτοί οι -πολλές φορές εκατοντάδες- υποδικαιούχοι των λογαριασμών (sub-account holders) έχουν το δικαίωμα να εκδίδουν επιταγές, να κάνουν καταθέσεις και αναλήψεις και να μεταφέρουν χρήματα - ηλεκτρονικά-, σαν να είναι οι ίδιοι άμεσοι πελάτες της αμερικανικής τράπεζας, χωρίς αυτή να έχει την υποχρέωση ή τη δυνατότητα, είτε της πιστοποίησης οιασδήποτε πληροφορίας σχετικά με το πρόσωπο των τελικών πελατών, είτε της εφαρμογής της διαδικασίας "γνώρισε τον πελάτη σου" (know your customer).

Η εμφάνιση και η διαρκής επέκταση του διαδικτύου (Internet), ως το κυριότερο και πλέον διαδεδομένο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, αποτελεί το χαρακτηριστικότερο δείγμα των νέων τεχνολογιών, οι οποίες αδιαμφισβήτητα δημιουργούν συνεχώς νέες πολιτιστικές και συναλλακτικές συνήθειες, με όλα τα ευεργετικά αποτελέσματα αλλά και τις παρενέργειές τους, με την έννοια της εκμετάλλευσης των απεριόριστων δυνατοτήτων τους για την πραγμάτωση εγκληματικών στόχων. Το κυριότερο χαρακτηριστικό, το οποίο δημιουργεί προβλήματα στην περίπτωση αυτή, είναι η έλλειψη της φυσικής παρουσίας του συναλλασσόμενου. Το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στη δυνατότητα χρησιμοποίησης **ενός παγκοσμίου εμβέλειας ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών, όπως είναι το διαδίκτυο**, από εγκληματικά συμφέροντα, όσο στην αδυναμία εποπτείας του και τη δυσκολία εντοπισμού των δραστών από τις εθνικές εποπτικές και διωκτικές αρχές. Σχετικά παραδείγματα διαδικτυακών πληρωμών, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εγκληματίες, είναι τα διαδικτυακά καζίνο και οι διαδικτυακές χρηματιστηριακές συναλλαγές.

Οι **συναλλαγές στο Χρηματιστήριο** πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιρειών, ανωνύμων εταιρειών επενδυτικών υπηρεσιών (Α.Ε.Π.Ε.Υ.), καθώς και μέσω

ανωνύμων εταιρειών επενδυτικής διαμεσολάβησης (Α.Ε.Ε.Δ.). Έχει παρατηρηθεί ότι η έρευνα για ξέπλυμα χρήματος, δυσχεραίνεται όταν ο επενδυτής και πελάτης της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι υπεράκτια εταιρεία ή φυσικό πρόσωπο – κάτοικος εξωτερικού και για λογαριασμό του ενεργεί θεσμικός επενδυτής. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματιστηριακή εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το «προφίλ» του τελικού επενδυτή (πραγματικού δικαιούχου).

Χαρακτηριστικό γνώρισμα συμπεριφοράς ύποπτης για ξέπλυμα χρήματος είναι το «βραχύβιο» της συναλλαγής, δηλαδή δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές για επένδυση, αλλά απλώς για τη νομιμοποίηση, η οποία συντελείται με την πώληση των μετοχών, ακόμη και αν με την πώληση αυτή προκύπτουν ζημιές. Έτσι μια κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό ενός επενδυτή από μία χρηματιστηριακή εταιρεία μπορεί να θεωρηθεί από μία τράπεζα ή άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ως χρηματιστηριακό κέρδος του επενδυτή.

Κλασική περίπτωση ξεπλύματος χρήματος μέσω του Χρηματιστηρίου είναι η δήλωση στην Εφορία μόνο των κερδοφόρων συναλλαγών του επενδυτή.

Σε κάποιες χώρες η μεταβίβαση της κυριότητας **ανώνυμων ομολόγων** μπορεί να επιτευχθεί εύκολα με ηλεκτρονικά μέσα, αποτρέποντας τον εντοπισμό της αλλαγής ιδιοκτησίας. Όταν εκδοθεί ένα ανώνυμο ομόλογο, οι επίδοξοι «καθαριστές» μπορούν να το κρατήσουν ή να το μεταβιβάσουν χωρίς να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν μέσα που θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν τις Αρχές. Οι αποδέκτες του μπορούν να το καταθέσουν σε λογαριασμό, ούτως ώστε είτε να αγοράσουν άλλα επενδυτικά αγαθά είτε να το ρευστοποιήσουν και να αποσυρθούν ή ακόμη να αποσταλούν οι εισπράξεις με έμβασμα σε άλλη χώρα.

Οι penny stocks είναι μετοχές των οποίων η διαπραγμάτευση γίνεται σε πολύ χαμηλές τιμές.

Τέτοιοι τύποι κινητών αξιών συχνά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή παράνομων κερδών μέσω της χειραγώγησης της αγοράς, αποκόμιση κερδών μέσω εσωτερικής πληροφόρησης και απάτης.

Έκνομοι παράγοντες μπορούν είτε να χρησιμοποιήσουν τις υπάρχουσες μετοχές, είτε να δημιουργήσουν μία εταιρεία-βιτρίνα με στόχο να πετύχουν να εμπλακούν σε αυτές τις παράνομες δραστηριότητες.

Οι penny stocks έχουν και άλλες χρησιμότητες. Μπορούν να αγοραστούν με την επένδυση παράνομων κερδών σε μία εταιρεία που ετοιμάζεται να εισέλθει στο χρηματιστήριο. Όταν αυτό γίνει, οι εγκληματικές οργανώσεις μπορούν να πουλήσουν το μερίδιό τους και να εμφανίσουν τα κεφάλαιά τους ως προερχόμενα από μία νόμιμη συναλλαγή.

Τα συμβόλαια δικαιώματος προαίρεσης (options) αποτελούν μια συμφωνία όπου ο πωλητής πουλάει δικαιώματα αγοράς σε συγκεκριμένη τιμή ενός υποκείμενου προϊόντος (πχ. μετοχή) και σε ορισμένο χρονικό πλαίσιο. Αν ο ένας αντισυμβαλλόμενος συμφωνήσει να εισέλθει στη συμφωνία με όρους χειρότερους από αυτούς που επικρατούν στην κανονική αγορά για να εγγυηθεί ότι ο έτερος αντισυμβαλλόμενος θα παραλάβει μια καθαρή πληρωμή, τότε υπάρχει τρωτότητα. Και αυτό διότι οι συμβαλλόμενοι μπορούν να προχωρήσουν σε ένα στημένο deal, το οποίο θα νομιμοποιήσει το βρώμικο χρήμα αμέσως.

Η υποχρέωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να προβαίνουν σε ελέγχους αναγνώρισης της ταυτότητας των εμπλεκόμενων σε χρηματικές συναλλαγές, έχει ωθήσει το οργανωμένο έγκλημα σε τακτικές χρησιμοποίησης αχυρανθρώπων ή **εταιριών «βιτρίνα»**, μέσω των οποίων επιδιώκεται τόσο η μετατροπή, όσο και η απόκρυψη του ρευστού χρήματος που προέρχεται από τις λιανικές πωλήσεις ναρκωτικών, όπλων κ.ο.κ.

Εάν πάλι έχει προηγηθεί η μετατροπή του χρήματος, τότε αρκεί συνήθως η χρησιμοποίηση υπεράκτιων (offshore) εταιριών που ίσως και να μην υφίστανται στην πραγματικότητα.

Σε διαφορετική περίπτωση διοχετεύονται στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω των εταιριών βιτρίνα, από όπου επαναδιοχετεύονται στην αγορά.

Οι αναφερόμενες εταιρίες- βιτρίνα ορίζονται ως οι νομικές οντότητες που είναι νόμιμα καταχωρημένες και συμμετέχουν, ή έστω προσποιούνται ότι συμμετέχουν, στο νόμιμο εμπόριο. Ιδανικές μορφές τέτοιων εταιριών είναι εκείνες οι οποίες λόγω της φύσης του εμπορικού τους αντικειμένου και των δραστηριοτήτων τους εμφανίζουν μεγάλο βαθμό ρευστότητας και σταθερά έξοδα. Τέτοιου είδους επιχειρήσεις είναι τα εστιατόρια, τα κέντρα διασκέδασης, τα μεσιτικά γραφεία, τα χρυσοχορεία, τα πρακτορεία ταξιδιών κλπ.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των **υπεράκτιων εταιριών** είναι η δυνατότητα απόκρυψης των ιδιοκτητών τους (πραγματικών δικαιούχων) και η αποφυγή φορολόγησης των εσόδων τους, λόγω του ότι εδρεύουν σε χώρες με μηδενικό ή πολύ μικρό φορολογικό συντελεστή. Τα χαρακτηριστικά αυτά των υπεράκτιων εταιριών εκμεταλλεύονται οι παρανομούντες για να δημιουργήσουν σύγχυση ως προς την προέλευση των κεφαλαίων τους, να υπερτιμολογήσουν προϊόντα ή υπηρεσίες, να χειραγωγήσουν μετοχές στο χρηματιστήριο κ.λπ.

Ο ασφαλιστικός τομέας είναι και αυτός ευάλωτος στις απειλές του ξεπλύματος χρήματος. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συνέλεξε η FATF το 2005, τα ασφαλιστικά προϊόντα χρησιμοποιήθηκαν ως η κυριότερη μέθοδος ξεπλύματος χρήματος. Στον τομέα αυτόν περίπου το 65% του «βρώμικου χρήματος οδηγήθηκε σε ασφαλιστικά προϊόντα ζωής, το 30% σε γενικές ασφάλειες και το 5% σε αντασφάλειες¹².

Για τα συνταξιοδοτικά προγράμματα συνηθίζεται να επιτρέπεται στον επενδυτή να διοχετεύει τους πόρους του σε σειρά επενδυτικών προϊόντων, όπως τα αμοιβαία κεφάλαια. Τέτοια συμβόλαια έχουν συνήθως μια «χαλαρή» περίοδο 10 ή και περισσότερων ημερών, κατά τις οποίες ο επενδυτής μπορεί να «σπάσει» το συμβόλαιο δίχως να πληρώσει κάποια ρήτρα και να του επιστραφεί το αρχικό κεφάλαιο. Κατά την «χαλαρή» αυτή περίοδο η επιταγή που θα λάβει ο επενδυτής από την ασφαλιστική εταιρεία συνήθως δεν προκαλεί υποψίες όταν κατατίθεται στην τράπεζα. Φυσικά, όταν ο σκοπός είναι το ξέπλυμα χρήματος, ο επενδυτής δεν θα διαστάσει να διακόψει το συμβόλαιό του και μετά τη «χαλαρή» περίοδο πληρώνοντας την ανάλογη ρήτρα. Και αν η τράπεζα βρίσκεται σε άλλη χώρα, όπου υπάρχουν διαφορετικές εποπτικές αρχές για τις ασφάλειες και τις κινητές αξίες, υπάρχει «εποπτικό κενό».

2.5 Γιατί κάποιες χώρες είναι πιο ελκυστικές σαν προορισμός του «Βρώμικου Χρήματος» σε σχέση με άλλες;

Αν και καμία χώρα σήμερα δεν είναι ασφαλής απέναντι στο ξέπλυμα χρήματος, το "βρώμικο χρήμα" ευδοκimeί καλύτερα σε χώρες με υψηλά επίπεδα διαφθοράς, πολύπλοκα χρηματοοικονομικά συστήματα, αναποτελεσματικά ή ξεπερασμένα συστήματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, οικονομική ή πολιτική αστάθεια και ευάλωτα και ανοικτά σύνορα.

Οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων για τη νομιμοποίηση των εσόδων τους βάζουν στόχο τις χώρες που έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά, έτσι ώστε οι τεχνικές τους να μην ανιχνεύονται. Οι χώρες με υψηλό δείκτη διαφθοράς θα επιτρέψουν στους φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων να εκμεταλλευτούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας για να ξεπλύνουν τα έσοδά τους με τη δωροδοκία αξιωματούχων επιβολής του νόμου

¹² Βλέπε, FATF, 'Money Laundering and Terrorist Financing Typologies 2004-2005' (10 June 2005) σελίδα 45. <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/16/8/35003256.pdf> Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2011.

σε διάφορα επίπεδα. Τα αναποτελεσματικά συστήματα μιας χώρας κατά κανόνα γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης από εγκληματίες για να κάνουν τα παράνομα κεφάλαια τους να φανούν νόμιμα.

Μάλιστα όταν μια χώρα περνάει μία πολιτική, κοινωνική ή οικονομική αναταραχή, η προσοχή της κυβέρνησης είναι στραμμένη προς την αποκατάσταση της σταθερότητας και έτσι θα δοθεί η δυνατότητα στους φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων χωρίς μεγάλο κίνδυνο εντοπισμού και σύλληψης να εκμεταλλευτούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας για τη νομιμοποίηση των παράνομων εσόδων τους.

Ακόμη πιο ελκυστικές για τους φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι οι χώρες με αδύναμη και αναποτελεσματική δικαστική εξουσία και υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Οι εγκληματικοί αυτοί φορείς έχουν επίγνωση των ελλείψεων στα συστήματα της κάθε χώρας και στοχεύουν γενικά εκείνες τις χώρες όπου θα ήταν εύκολο για αυτούς να ξεπλύνουν τα χρήματά τους χωρίς κίνδυνο. Δεδομένου ότι τα συστήματα και οι μέθοδοι για το ξέπλυμα χρήματος εξελίσσονται συνεχώς, οι εγκληματίες θα στοχεύσουν τις χώρες στις οποίες θα ήταν δύσκολο για τις υπηρεσίες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να κατανοήσουν εύκολα και να διερευνήσουν μηχανισμό τους, και αν το κάνουν, να είναι δύσκολο για αυτούς να επιβάλουν το νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας προϋποθέτει τη συλλογή και παροχή κεφαλαίων με την πρόθεση να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη τρομοκρατικών δραστηριοτήτων ή οργανώσεων. Κεφάλαια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να προέρχονται από νόμιμες πηγές, εγκληματική δραστηριότητα ή και τα δύο. Ωστόσο, σε αντίθεση με το ξέπλυμα χρήματος, το κύριο μέλημα των τρομοκρατών ή τρομοκρατικών οργανώσεων δεν είναι να αποκρύψουν την προέλευση των χρημάτων, αλλά για να αποκρύψουν τον προορισμό και το σκοπό για τον οποίο συλλέγονται. Παρόμοιες μέθοδοι χρησιμοποιούνται τόσο για το ξέπλυμα χρήματος όσο και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει παράνομη χρήση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι παρεμφερείς και σε πολλές περιπτώσεις πανομοιότυπες. Για το λόγο αυτό πρέπει να εφαρμόζεται ένα αποτελεσματικό σύστημα για να αντιμετωπίσει και τους δυο παράγοντες κινδύνου. Αναγνωρίζοντας αυτήν την συσχέτιση μεταξύ του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η FATF συνδύασε τις 40 συστάσεις της με 9 ειδικές συστάσεις για να χρησιμοποιηθεί από τις χώρες στο βασικό τους πλαίσιο για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την καταστολή τόσο του ξεπλύματος παράνομου χρήματος όσο και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η FATF συνέστησε στις χώρες να ποινικοποιήσουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τις τρομοκρατικές δραστηριότητες και οργανώσεις, και να θεωρήσουν τα εν λόγω εγκλήματα ως βασικά αδικήματα ξεπλύματος χρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΟΜΟΙΟΓΕΝΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ.

Σαν απάντηση στην αυξανόμενη απειλή του Ξεπλύματος Χρήματος διεθνώς και τις επιπτώσεις που έχει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των χωρών, διάφοροι Διεθνείς και Περιφερειακοί οργανισμοί έχουν αυξήσει τις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.

Οι Οργανισμοί αυτοί δραστηριοποιούνται στην ανάπτυξη των διεθνών προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και στην παροχή ενημέρωσης διεθνώς για τη συνειδητοποίηση των απειλών και κινδύνων που προέρχονται από αυτό.

Είναι λογικό ότι το Ξέπλυμα Χρήματος πρέπει να αντιμετωπίζεται από όλα τα κράτη με τον ίδιο τρόπο για να μην γίνεται μεταφορά της δραστηριότητας του Ξεπλύματος Χρήματος από το ένα κράτος στο άλλο.

Έτσι για την ολοκληρωμένη και ομοιογενή αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος οι εν λόγω οργανισμοί βοηθούν τις χώρες διεθνώς να αναπτύξουν επαρκή κανονιστικά πλαίσια και να συμμορφώνονται με τα διεθνή πρότυπα.

4.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.

4.1.1 Τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations - UN)

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν παίξει και συνεχίζουν να παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος.

Η *Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών κατά της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτροπικών Ουσιών (εφεξής Συνθήκη της Βιέννης)*¹³, που υιοθετήθηκε το 1988, είναι η πρώτη διεθνής συνθήκη που αναγνωρίζει και προσδιορίζει το θέμα των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Επίσης είναι ο πρώτος διεθνής μηχανισμός που ζητάει από τις χώρες να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Εκτός από τα παραπάνω τα Ηνωμένα Έθνη ίδρυσαν το *Παγκόσμιο Πρόγραμμα κατά της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες*¹⁴ στην Υπηρεσία Ναρκωτικών και Εγκλήματος των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Office of Drugs and Crime - UNODC) στη Βιέννη για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην εφαρμογή επαρκών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ακόμη τα Ηνωμένα Έθνη λειτουργούν στο διαδίκτυο το *Διεθνές Πληροφοριακό Δίκτυο για το Ξέπλυμα Χρήματος* ('International Money Laundering Information Network' - IMOLIN) για να βοηθούν κυβερνήσεις, οργανισμούς και φυσικά πρόσωπα να πολεμούν το ξέπλυμα χρήματος¹⁵.

Οι ενέργειες των Ηνωμένων Εθνών μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παγκοσμίως καθώς τα μέλη της αριθμούν περί τις 200 χώρες - μέλη.

¹³ Βλέπε, *The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (1988)* http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf
Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2011.

¹⁴ Βλέπε, *The UN Global Programme Against Money Laundering*
< <http://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/index.html> > Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2011.

¹⁵ Βλέπε, ιστοσελίδα της IMOLIN < <http://www.imolin.org/> > Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2011.

4.1.1.1 Η Συνθήκη της Βιέννης

Η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών κατά της Παράνομης Εμπορίας Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών υιοθετήθηκε στη Βιέννη στις 20 Δεκεμβρίου του 1988 με ισχύ από τις 11 Νοεμβρίου του 1990¹⁶ και με 184 χώρες-μέλη στις 1 Ιουλίου του 2009. Η Συνθήκη της Βιέννης έκανε το ξέπλυμα χρήματος ποινικό αδίκημα, αν και περιορίζει τα αδικήματα που παράγουν προϊόντα εγκλήματος μόνο στο αδίκημα της διακίνησης ναρκωτικών.

4.1.1.2 Συνθήκη του Παλέρμω

Στη Γενική Συνέλευση των Μελών των Ηνωμένων Εθνών στις 15 Νοεμβρίου του 2000 στο Παλέρμω της Ιταλίας υιοθετήθηκε η Συνθήκη του ΟΗΕ κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (στο εξής "Συνθήκη του Παλέρμω) με ισχύ από τις 29 Σεπτεμβρίου του 2003 και με 150 χώρες-μέλη στις 1 Ιουλίου του 2009 για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, η οποία επεκτείνει τον νομικό ορισμό της νομιμοποίησης εσόδων για να συμπεριλάβει όλα τα σοβαρά εγκλήματα.

Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος στη Συνθήκη του Παλέρμω προβλέπεται ότι τα μέλη της θα πάρουν μέτρα για την ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος, για τον εντοπισμό και αναφορά των περιπτώσεων σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών, για την ίδρυση Φορέα Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Financial Intelligence Unit – FIU), για να ελέγχουν τις κινήσεις των μετρητών και των άλλων διαπραγματεύσιμων αξιόγραφων στα σύνορά τους κ.ά.¹⁷

4.1.1.3 Πολιτική Δήλωση και Σχέδιο Δράσης του 1998 κατά του Ξεπλύματος Χρήματος.

Στη Γενική Συνέλευση των Μελών των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Ιουνίου του 1998 στη Νέα Υόρκη εγκρίθηκε η «Πολιτική Δήλωση και το Σχέδιο Δράσης κατά του Ξεπλύματος Χρήματος»¹⁸.

Συγκεκριμένα η πολιτική Δήλωση του 1998 ζητάει από τις χώρες – μέλη να πάρουν τα παρακάτω μέτρα για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος:

- α) Να καθιερώσουν ένα επαρκές νομοθετικό πλαίσιο για την ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος.
- β) Να καθιερώσουν ένα επαρκές οικονομικό κανονιστικό πλαίσιο για να μην έχουν πρόσβαση οι εγκληματίες και τα παράνομα κεφάλαιά τους σε εθνικά και διεθνή οικονομικά συστήματα.
- γ) Να καθιερώσουν επαρκή μέτρα επιβολής του νόμου με συστήματα εντοπισμού, διερεύνησης, ανταλλαγής πληροφοριών, δίωξης και έκδοσης εγκληματιών αναμειγμένων με το ξέπλυμα χρήματος.

¹⁶ Βλέπε, UN Treaty Collection, *Status of Treaties* < http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtmsg_no=VI-9&chapter=6&lang=en > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

¹⁷ Βλέπε, UN Treaty Collection, *Status of Treaties* < <http://treaties.un.org/doc/publication/mtmsg/volume%20ii/chapter%20xviii/xviii-12.en.pdf> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

¹⁸ Βλέπε, Political Declaration and Action Plan Against Money Laundering, (New York 10 June 1998). <http://www.imolin.org/pdf/imolin/UNres03e.pdf> σελίδα 18 Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

4.1.1.4 Πολιτική Δήλωση στη Νάπολη και Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης κατά του Οργανωμένου Διακρατικού Εγκλήματος

Στη Γενική Συνέλευση των Μελών των Ηνωμένων Εθνών στις 23 Δεκεμβρίου του 1994 εγκρίθηκε η «Πολιτική Δήλωση στη Νάπολη και Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης κατά του Οργανωμένου Διακρατικού Εγκλήματος»¹⁹ και τονίστηκε στις χώρες – μέλη να γίνει επείγουσα εφαρμογή στις δικαιοδοσίες τους για να αντιμετωπιστεί μέσω της διεθνούς συνεργασίας η αυξανόμενη απειλή του οργανωμένου εγκλήματος για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική διάρθρωση κάθε χώρας.

4.1.1.5 Παγκόσμιο Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών κατά του Ξεπλύματος Χρήματος

Το «Παγκόσμιο Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών κατά του Ξεπλύματος Χρήματος (*The United Nations Global Programme against Money Laundering, Proceeds of Crime and Financing of Terrorism*)» καθιερώθηκε το 1997 σαν απάντηση στην εντολή που δόθηκε στην Υπηρεσία Ναρκωτικών και Εγκλήματος των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Office of Drugs and Crime - UNODC) κατά τη Συνθήκη της Βιέννης για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην εφαρμογή επαρκών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.²⁰

4.1.2 Η Διεθνής Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (FATF)

Η Διεθνής Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (FINANCIAL ACTION TASK FORCE - FATF) είναι το πρώτο διακυβερνητικό σώμα που ιδρύθηκε από τις χώρες του G-7 στο Παρίσι²¹ το 1989 κατά τη διάρκεια της διάσκεψης των G-7 για να εργαστούν από κοινού για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Αρχικά, ο κύριος στόχος της FATF ήταν να δημιουργήσει διεθνή πρότυπα, και να αναπτύξει και να προωθήσει πολιτικές, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Ωστόσο, τον Οκτώβριο του 2001, η αρμοδιότητες της FATF εκτός από την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος επεκτάθηκαν για να συμπεριλάβουν τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επί του παρόντος, τα μέλη της FATF αριθμούν 34 χώρες και περιοχές και 2 περιφερειακούς οργανισμούς²². Επίσης λειτουργεί σε στενή

¹⁹ Βλέπε, Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organised Transnational Crime, (23 December 1994). <http://www.imolin.org/pdf/imolin/UNres03e.pdf> page 23. Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

²⁰ Βλέπε ιστοσελίδα της UNODC < <http://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/index.html?ref=menuse> >. Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

²¹ Οι G-7 χώρες είναι η Γαλλία, ο Καναδάς, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Αγγλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

²² Βλέπε τα κράτη μέλη στην ιστοσελίδα < http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236869_1_1_1_1_1_1,00.html > Προσπελάστηκε στις 15 Απριλίου 2011.

συνεργασία με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΔΝΤ και άλλων, για να καθιερώνει πολιτικές για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μέχρι στιγμής η FATF εξέδωσε 40 συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και 9 συστάσεις για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Οι τρεις κύριες λειτουργίες της FATF είναι:

α) Να παρακολουθεί την πρόοδο των χωρών όσον αφορά την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Anti-Money Laundering, Combating the Financing of Terrorism - AML / CFT).

β) Να εξετάζει τις τεχνικές του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τα αντίμετρα.

και

γ) Να προωθεί την υιοθέτηση και την εφαρμογή των 40 και 9 συστάσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

4.1.2.1 Οι σαράντα συστάσεις της FATF

Οι σαράντα συστάσεις της FATF παρέχουν ένα πλήρες σύνολο μέτρων που πρέπει να υιοθετηθούν από τις χώρες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.²³ Καλύπτουν όλα τα μέτρα που τα εθνικά συστήματα θα πρέπει να διαθέτουν:

1. στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και της επιβολής του νόμου,
2. τα προληπτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ορισμένες άλλες επιχειρήσεις και επαγγέλματα,
3. και η διεθνής συνεργασία.

Οι συστάσεις αυτές αρχικά θεσπίστηκαν το 1990, αλλά έχουν αναθεωρηθεί και ενημερωθεί το 1996 και το 2003 για να διατηρηθούν σύμφωνα με τις συνεχώς εξελισσόμενες τεχνικές και τάσεις για το ξέπλυμα χρήματος και για να προβλέψουν πιθανές μελλοντικές απειλές. Αν και οι σαράντα συστάσεις δεν αποτελούν δεσμευτικό δίκαιο, καθώς η FATF δεν είναι νομοθετικό όργανο, οι συστάσεις αυτές έχουν καταστεί διεθνή πρότυπα καταπολέμησης του ξεπλύματος χρημάτων, επειδή αναγνωρίζονται ευρέως, υιοθετήθηκαν και εγκρίθηκαν από διεθνείς οργανισμούς, όπως το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank). Περισσότερες από 139 χώρες έχουν εγκρίνει και έχουν κάνει πολιτική δέσμευση για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της εφαρμογής των σαράντα συστάσεων στα όρια των συνόρων τους. Οι συστάσεις αυτές είναι ευέλικτες και δίνουν στις χώρες την ελευθερία να τις υιοθετήσουν και να τις εφαρμόσουν εντός της δικαιοδοσίας τους σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και το συνταγματικό τους πλαίσιο.

²³ Βλέπε τις 40 Συστάσεις της FATF στην ιστοσελίδα

< http://www.fatf-gafi.org/document/28/0,3343,en_32250379_32236930_33658140_1_1_1_1,00.html >

Προσπελάστηκε στις 18 Απριλίου 2011.

4.1.2.2 Παροχή ενημέρωσης για τις τάσεις και τις τεχνικές του ξεπλύματος χρήματος.

Δεδομένου ότι το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί μια συνεχώς εξελισσόμενη δραστηριότητα, είναι αναγκαίο να παρακολουθεί κανείς και να διατηρεί συνεχή επαγρύπνηση σχετικά με τις νέες τάσεις και τεχνικές ξεπλύματος χρήματος. Η FATF εντοπίζει, συλλέγει πληροφορίες και να εξετάζει τις νέες τεχνικές και μεθόδους ξεπλύματος εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και παρέχει τις επικαιροποιημένες πληροφορίες στις χώρες μέλη της με τη δημοσίευση ετήσιων εκθέσεων σχετικά με τις εξελίξεις σε τυπολογίες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Η FATF έχει δημοσιεύσει 20 εκθέσεις τυπολογιών τα τελευταία χρόνια και οι εκθέσεις αυτές είναι πολύ χρήσιμες για όλες τις χώρες για να γνωρίζουν τις τρέχουσες τάσεις στο ξέπλυμα χρήματος και τους τρόπους καταπολέμησής τους.²⁴

4.1.2.3 Πρόγραμμα Αμοιβαίων Αξιολογήσεων (Mutual Evaluations Programme)

Η FATF έχει θεσπίσει το Πρόγραμμα Αμοιβαίων Αξιολογήσεων για την παρακολούθηση της προόδου που έχει επιτευχθεί από τα κράτη μέλη στην εφαρμογή των σαράντα συστάσεων της FATF και για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα του καθεστώτος των κρατών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εντός την δικαιοδοσίας τους. Το πρόγραμμα αμοιβαίων αξιολογήσεων αποτελεί ένα βασικό πυλώνα της εργασίας της FATF. Αξιολογεί κυρίως την αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων εξετάζοντας κατά πόσον τα αναγκαία νομοθετικά και κανονιστικά πρότυπα, που απαιτούνται βάσει των προτύπων της FATF, υπάρχουν και εάν υπάρχει πλήρης και ορθή εφαρμογή αυτών των προτύπων. Η αμοιβαία αξιολόγηση γενικά διεξάγεται από ομάδα εμπειρογνομόνων και της Γραμματείας της FATF με επιτόπιες επισκέψεις στις διάφορες χώρες και με τη διενέργεια ολοκληρωμένων συναντήσεων με κυβερνητικούς αξιωματούχους κατά τη διάρκεια μιας περιόδου δύο εβδομάδων. Η FATF έχει αναπτύξει μια πλήρη και αναλυτική διαδικασία αξιολόγησης για την οποία έχει εκδώσει ένα εγχειρίδιο (Handbook for Countries and Assessors²⁵) για τις χώρες και τους αξιολογητές για την παροχή των απαραίτητων οδηγιών και κατευθύνσεων στην διαδικασία της αμοιβαίας αξιολόγησης. Η FATF δημοσιεύει τις εκθέσεις αμοιβαίας αξιολόγησης στον δικτυακό της τόπο για δώσει στις χώρες ολοκληρωμένη πληροφόρηση σχετικά με τις δράσεις των χωρών μελών της στην καταπολέμηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.²⁶

4.1.2.4 Η Πρωτοβουλία για τις Μη - Συνεργαζόμενες Χώρες και Περιοχές (ΜΣΧΠ)

Ο κύριος στόχος της Πρωτοβουλίας για τις Μη - Συνεργαζόμενες Χώρες και Περιοχές (ΜΣΧΠ) (The Non – Cooperative Countries and Territories (NCCT) Initiative) είναι η μείωση της τρωτότητας των χρηματοπιστωτικών συστημάτων από το ξέπλυμα χρήματος, εξασφαλίζοντας ότι θεσπίζουν και εφαρμόζουν όλες οι χώρες τα απαραίτητα μέτρα για τον

²⁴ Βλέπε, FATF Documents, Money Laundering Trends and Techniques
< http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32237202_1_1_1_1_1_1,00.html >
Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

²⁵ Βλέπε, FATF, 'Handbook for Countries and Assessors' (April 2009)
< <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/7/42/38896285.pdf> > Προσπελάστηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2011.

²⁶ Ευρήματα της FATF από την 3^η αμοιβαία αξιολόγηση της Ελλάδος
http://www.fatf-gafi.org/document/23/0,3746,en_32250379_32236963_38916695_1_1_1_1,00.html
Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

εντοπισμό, τη διερεύνηση, την πρόληψη και την τιμωρία των εγκλημάτων ξεπλύματος χρήματος εντός της επικράτειάς τους, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα²⁷. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, η FATF όρισε τέσσερις περιφερειακές ομάδες εξέτασης (Ασίας / Ειρηνικού, Αμερικής, Ευρώπης, Αφρικής/ Μέσης Ανατολής) που αποτελείται από εκπροσώπους από κράτη-μέλη της FATF για να εξετάζουν συγκεκριμένες χώρες ή περιοχές που υπάγονται στους αντίστοιχους τομείς. Οι ομάδες αυτές συγκεντρώνουν πληροφορίες για τις σχετικές νομοθετικές, κανονιστικές και άλλες σχετικές πληροφορίες σχετικά με μια συγκεκριμένη χώρα ή περιοχή που βρίσκεται υπό εξέταση, αναλύουν τις πληροφορίες αυτές έναντι των βασικών κριτηρίων (υποχρεωτικών στοιχείων της κάθε σύστασης της FATF), καθώς και πρόσθετων (μη υποχρεωτικών) κριτηρίων σύμφωνα με τη μεθοδολογία της FATF, και ετοιμάζουν μια έκθεση προς σχολιασμό από την αντίστοιχη χώρα ή περιοχή. Μετά την παραλαβή των παρατηρήσεων της χώρας σχετικά με την έκθεση, η έκθεση συζητείται μεταξύ της FATF και τις εν λόγω χώρας ή περιοχής κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης. Στη συνέχεια, το σχέδιο έκθεσης συζητιέται και εγκρίνεται από την ολομέλεια της FATF και ο κατάλογος των ΜΣΧΠ δημοσιοποιείται. Μέχρι στιγμής 47 χώρες έχουν εξεταστεί από την FATF (το 2000 και το 2001) και συνολικά 23 χώρες έχουν περιληφθεί στον κατάλογο των ΜΣΧΠ (15 το 2000 και 8 το 2001). Από τον Οκτώβριο του 2006 και μετά δεν εμφανίζεται καμία χώρα στον κατάλογο των ΜΣΧΠ καθώς έχει γίνει σημαντική πρόοδος.

Κάθε χώρα που έχει περιληφθεί στον κατάλογο των ΜΣΧΠ ενθαρρύνεται από την FATF να λάβει μέτρα για να αντιμετωπίσει των ελλείψεων της. Η FATF παρακολουθεί την πρόοδο των ΜΣΧΠ χωρών σχετικά με την εφαρμογή των διαδικασιών καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και την αντιμετώπιση των διαπιστωμένων ελλείψεων. Ωστόσο, εάν αποτύχουν να κάνουν την απαιτούμενη πρόοδο, η FATF επιβάλλει αντίμετρα κατά των χωρών αυτών. Αυτά τα αντίμετρα συνίστανται σε ειδικές δράσεις από μέλη της FATF έναντι των χωρών στον ΜΣΧΠ - κατάλογο, περιλαμβανομένου ενίοτε του τερματισμού των συναλλαγών με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των εν λόγω χωρών.

Επιπλέον, η FATF συνιστά περαιτέρω πρόσθετα μέτρα που έναντι των χωρών στον ΜΣΧΠ - κατάλογο που θα πρέπει να είναι σταδιακά, αναλογικά και ευέλικτα όσον αφορά τα μέσα και να κινούνται προς την επίτευξη ενός κοινού στόχου.²⁸

4.1.2.5 Μεθοδολογία για την Αξιολόγηση των συστημάτων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT)

Από το 2002 η FATF ανέπτυξε και υιοθετεί μια μεθοδολογία για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των χωρών με τα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (AML / CFT), που αποτελείται από 40 και 9 συστάσεις της FATF. Αυτή η μεθοδολογία που αναπτύχθηκε από την FATF σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν

²⁷ Βλέπε The NCCT Initiative

< http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236992_1_1_1_1,00.html >

Προσπελάστηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2011.

²⁸ Βλέπε, στη ιστοσελίδα της FATF

http://www.fatf-gafi.org/document/0,0,3343,en_32250379_32236992_33919424_1_1_1_1,00.html

Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

Επίσης βλέπε, FATF's policy concerning implementation and de-listing in relation to NCCTs (Annex 2 in the Annual NCCT Reports), <

http://www.fatf-gafi.org/document/43/0,3343,en_32250379_32236992_33919467_1_1_1_1,00.html >

Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

χρησιμοποιείται μόνο από τους της αξιολογητές FATF, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ για να προετοιμάσουν εκθέσεις αμοιβαίας αξιολόγησης, αλλά επίσης βοηθά τις χώρες να επανεξετάσουν τα δικά συστήματά τους²⁹. Η μεθοδολογία καθορίζει τα βασικά κριτήρια που οι αξιολογητές θα πρέπει να εξετάσουν κατά τη διενέργεια των αξιολογήσεων των συστημάτων για AML / CFT. Τα βασικά κριτήρια περιγράφουν τα στοιχεία εκείνα τα οποία είναι υποχρεωτικά να υπάρχουν στα συστήματα AML / CFT για την πλήρη συμμόρφωση με τις 40 + 9 Συστάσεις της FATF.

4.1.3 Διεθνής Οργανισμός Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (IOSCO)³⁰

Ο Διεθνής Οργανισμός Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (International Organisation of Securities Commission - IOSCO) ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1983, όταν η δια-αμερικανική περιφερειακή ένωση, που δημιουργήθηκε το 1974 και αποτελούνταν από έντεκα οργανισμούς ασφάλειας της Βόρειας και Νότιας Αμερικής, είχε μετατραπεί σε ένα διεθνή συνεταιριστικό φορέα. Σήμερα, η IOSCO αποτελείται από 193 μέλη, καταναμημένα σε τρεις κατηγορίες: τακτικά μέλη, συνεργάτες και θυγατρικές³¹. Έχει φτάσει να θέτει διεθνή πρότυπα για την αγορά κινητών αξιών των μελών της, ρυθμίζοντας πάνω από το 90% της αγοράς κινητών αξιών του κόσμου. Ο κύριος στόχος της IOSCO είναι η προστασία των επενδυτών, να εξασφαλίζει ότι οι αγορές είναι δίκαιες, αποτελεσματικές και διαφανείς και να μειώσει το συστηματικό έγκλημα³².

Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, η IOSCO εξέδωσε Ψήφισμα σχετικά με τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες τον Οκτώβριο του 1992 για την αύξηση της ευαισθητοποίησης μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος και για να βοηθήσει στη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία της ακεραιότητας της αγοράς των κινητών αξιών και για τις ενέργειες κατά της κατάχρησης της αγοράς από φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

4.1.4 Η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Αν και τα καθήκοντα και οι στόχοι της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ (The World Bank and the International Monetary Fund - IMF) διαφέρουν θεμελιωδώς, έχουν τους ίδιους στόχους όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το 2001, οι δύο οργανισμοί αναγνώρισαν ότι το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος αποτελεί σοβαρή απειλή και κίνδυνο τόσο για τα μεγάλα όσο τα μικρά οικονομικά ιδρύματα και ως εκ τούτου ένωσαν τα χέρια για να συνεργαστούν για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας παρέχοντας Τεχνική βοήθεια, Αξιολόγηση της συμμόρφωσης των χωρών μελών με τα Διεθνή Πρότυπα και Παροχή βοήθειας στην ανάπτυξη πολιτικής και στην έρευνα.³³

²⁹ Βλέπε, FATF Methodology for Assessment < <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/16/54/40339628.pdf> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

³⁰ Βλέπε ιστοσελίδα IOSCO < <http://www.iosco.org> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

³¹ Βλέπε Membership list < <http://www.iosco.org/lists> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

³² Βλέπε IOSCO, 'Objectives and Principles of Securities Regulation' (October 2003) < <http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD154.pdf> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

³³ Βλέπε IMF, 'Assessments: An Overview' < <http://www.imf.org/external/np/leg/amlcft/eng/aml2.htm#overview> > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

4.1.5 Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision - BCBS)³⁴ ιδρύθηκε το 1974 από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών μιας Ομάδας Δέκα χωρών³⁵. Ο κύριος στόχος της Επιτροπής της Βασιλείας είναι να βελτιώσει την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας σε παγκόσμιο επίπεδο με προώθηση της διεθνούς συνεργασίας σχετικά με ζητήματα τραπεζικής εποπτείας. Για την επίτευξη του στόχου της, η Επιτροπή της Βασιλείας διατυπώνει γενικά εποπτικά πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές και προτείνει βέλτιστες πρακτικές με την προσδοκία ότι θα ακολουθούνται και θα εφαρμόζονται από τα μεμονωμένα κράτη μέλη. Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές και κάποια εποπτικά πρότυπα για να προλάβει το τραπεζικό σύστημα την κατάχρηση από φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Ο σκοπός αυτών των κατευθυντήριων γραμμών και των εποπτικών προτύπων είναι να διατηρηθεί η ακεραιότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων και η εμπιστοσύνη του κοινού στον τραπεζικό τομέα, ενθαρρύνοντας τις τράπεζες να εφαρμόσουν κατάλληλα συστήματα και διαδικασίες για την αποτροπή του ξεπλύματος χρήματος και τον εντοπισμό εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.^{36 37}

4.1.6 Ο Διεθνής Σύνδεσμος Ασφαλιστικής Εποπτείας

Διεθνής Ένωση Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (INTERNATIONAL ASSOCIATION OF INSURANCE SUPERVISORS - στο εξής IAIS) ιδρύθηκε το 1994 για να εκπροσωπεί τις ρυθμιστικές αρχές των ασφαλίσεων και των εποπτικών αρχών από περισσότερες από 100 χώρες. Επί του παρόντος, ο IAIS έχει 190 μέλη και πάνω από 120 παρατηρητές που εκπροσωπούν ενώσεις του κλάδου, επαγγελματικές ενώσεις, γραφεία συμβούλων, ασφαλιστές και αντασφαλιστές, και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.³⁸ Ο κύριος στόχος του IAIS είναι να εκδίδει ασφαλιστικά πρότυπα, αρχές, έγγραφα καθοδήγησης για την εκπαίδευση και τη στήριξη του ασφαλιστικού τομέα για διάφορα θέματα που αφορούν την εποπτεία και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους με τη διοργάνωση συσκέψεων και σεμιναρίων.

Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, ο IAIS εξέδωσε τις Βασικές Αρχές Ασφαλίσεων και την Μεθοδολογία³⁹ τον Οκτώβριο του 2003 που προβλέπει ότι οι σαράντα συστάσεις της FATF ισχύουν για τον ασφαλιστικό τομέα και η εποπτεία των ασφαλειών πρέπει να λάβει μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Ο IAIS θεωρεί τις σαράντα συστάσεις της

³⁴ Βλέπε ιστοσελίδα BCBS < <http://www.bis.org/bcbs/> >. Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

³⁵ The Group of 10 countries is a misnomer, since there are actually 13 member countries. The Basel Committee members, (as well as the Group of 10) are: Belgium, Canada, France, Germany, Italy, Japan, Luxembourg, the Netherlands, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom and United States.

³⁶ Βλέπε BCBS, 'The Prevention of the Criminal Use of the Banking System for the Purpose of Money Laundering' (December 1998) < <http://www.bis.org/publ/bcbssc137.pdf?noframes=1> > Προσπελάστηκε στις 27 Απριλίου 2011.

³⁷ Βλέπε, BCBS, 'General Guide to Account Opening and Customer Identification' (February 2003) < <http://www.bis.org/publ/bcbs85annex.htm> > Προσπελάστηκε στις 27 Απριλίου 2011.

³⁸ Βλέπε μέλη IAIS < <http://www.iaisweb.org/index.cfm?pageID=31> > Προσπελάστηκε στις 5 Μαΐου 2011.

³⁹ Βλέπε IAIS, 'Insurance Core Principles and Methodology' (October 2003) http://www.iaisweb.org/_temp/Insurance_core_principles_and_methodology.pdf Προσπελάστηκε στις 5 Μαΐου 2011.

FATF ως διεθνή πρότυπα στον τομέα της αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας για τις εποπτικές αρχές και τον ασφαλιστικό τομέα. Το 2004, ο IAIS εξέδωσε Κατευθυντήριες Γραμμές για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι οποίες έχουν ενσωματωθεί στη Μεθοδολογία της FATF⁴⁰ για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

4.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.

Εκτός από τις παραπάνω διεθνείς οργανώσεις που εργάζονται για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, υπάρχουν και διάφορες άλλες περιφερειακές οργανώσεις και συναφείς ομάδες που παίζουν σημαντικό ρόλο στον αγώνα κατά ξεπλύματος χρήματος. Οι φορείς αυτοί οργανώνονται είτε κατά γεωγραφική περιοχή ή με βάση τον επιδιωκόμενο σκοπό της οργάνωσης.

4.2.1 Asia/Pacific Group on Money Laundering

Η Ομάδα Ασίας / Ειρηνικού για το Ξέπλυμα Χρήματος (ASIA/PACIFIC GROUP ON MONEY LAUNDERING - APGML 'εφεξής) είναι μια αυτόνομη διεθνής οργάνωση που ιδρύθηκε το 1997 στην Μπανγκόκ της Ταϊλάνδης για να ευαισθητοποιήσει και να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην περιοχή της Ασίας / Ειρηνικού για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Η APGML αποτελείται από 40 κράτη μέλη και την μια σειρά από διεθνείς και περιφερειακούς παρατηρητές, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.⁴¹

4.2.2 Caribbean Financial Action Task Force

Η Ομάδα Δράσης της Καραϊβικής για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (CARIBBEAN FINANCIAL ACTION TASK FORCE - CFATF) ιδρύθηκε το 1992 ως αποτέλεσμα της συνεδρίασης που συγκλήθηκε από 20 χώρες της Καραϊβικής τον Μάιο του 1990. Επί του παρόντος, η σύνθεση του CFATF αποτελείται από 30 χώρες⁴², οι οποίες έχουν δεσμευθεί για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος με την εφαρμογή κοινών μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

⁴⁰ Βλέπε FATF Reference Document, 'Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations' (27 February 2004, updated as of February 2009) < <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/16/54/40339628.pdf> > Προσπελάστηκε στις 5 Μαΐου 2011.

⁴¹ Βλέπε για τα μέλη και παρατηρητές της APGML < <http://www.apgml.org/apg-members/> > and < <http://www.apgml.org/observers/> > Προσπελάστηκε στις 5 Μαΐου 2011.

⁴² Τα μέλη της CFATF είναι Antigua & Barbuda, Anguilla, Aruba, The Bahamas, Barbados, Belize, Bermuda, The British Virgin Islands, The Cayman Islands, Costa Rica, Dominica, Dominican Republic, El Salvador, Grenada, Guatemala, Guyana, Republic of Haiti, Honduras, Jamaica, Montserrat, The Netherlands Antilles, Nicaragua, Panama, St. Kitts & Nevis, St. Lucia, St. Vincent & The Grenadines, Suriname, The Turks & Caicos Islands, Trinidad & Tobago, and Venezuela.

4.2.3 The Council of Europe - MONEYVAL

Το Συμβούλιο της Ευρώπης - η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Αξιολόγηση των Μέτρων Καταπολέμησης του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας - MONEYVAL⁴³ ιδρύθηκε το 1997. Επί του παρόντος, έχει 28 μόνιμα μέλη και 2 έκτακτα.

4.2.4 The FATF in South America

Η Ομάδα Δράσης για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες στη Νότιο Αμερική (The Financial Action Task Force on Money Laundering in South America - GAFISUD)⁴⁴ είναι ένας περιφερειακός διακυβερνητικός οργανισμός που συστάθηκε από δέκα χώρες της Νότιας Αμερικής το 2000.

Πολλοί διεθνείς οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ συμμετέχουν στις δραστηριότητες της GAFISUD ως παρατηρητές.

4.2.5 Middle East and North Africa FATF

Η Ομάδα Δράσης Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA FINANCIAL ACTION TASK FORCE - MENAFATF) είναι ένας αυτόνομος οργανισμός που ιδρύθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2004 από τις δεκατέσσερις χώρες της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής σε μία συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη Μανάμα, Μπαχρέιν. Σήμερα αποτελείται από 18 κράτη μέλη από τη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική και έχει πολλούς διεθνείς οργανισμούς και ομάδες που συμμετέχουν στις δραστηριότητες⁴⁵ της MENAFATF σαν παρατηρητές.

4.2.5 Organization of American States

Ο Οργανισμός των Αμερικανικών Κρατών (ORGANIZATION OF AMERICAN STATES) αποτελείται από 35 μέλη από το Δυτικό Ημισφαίριο που έχουν ενωθεί για να ενισχυθεί η συνεργασία και οι δημοκρατικές αξίες, να προασπισθούν τα κοινά συμφέροντα και να συζητήσουν τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την περιοχή και τον κόσμο.

4.2.6 The Egmont Group

Η Egmont Group⁴⁶ είναι μια άτυπη διεθνής ένωση των Financial Intelligence Units – FIU δηλαδή των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ εφεξής), που ιδρύθηκε το 1995 στις Βρυξέλλες για να διερευνήσει τρόπους συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ που θα τους επιτρέψει την αποτελεσματική καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων. Egmont

⁴³ Visit Council of Europe – MONEYVAL website at <http://www.coe.int/moneyval> Προσπελάστηκε στις 7 Μαΐου 2011.

⁴⁴ Τα μέλη της GAFISUD τώρα είναι οι χώρες Αργεντινή, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Εκουαδόρ, το Μεξικό, Παραγουάη, το Περού και την Ουρουγουάη.

⁴⁵ Βλέπε αντικειμενικούς σκοπούς της MENAFATF στο <http://www.menafatf.org/topiclist.asp?ctype=about&id=426> Προσπελάστηκε στις 7 Μαΐου 2011.

⁴⁶ The Egmont Group, *Benefits of Egmont Group Membership* http://www.egmontgroup.org/files/library_egmont_docs/egmont_membership_benefit.pdf Προσπελάστηκε στις 5 Μαΐου 2011.

Group έχει αυξηθεί εντυπωσιακά από την ίδρυσή της το 1995 από 14 μέλη σε 116 αναγνωρισμένα μέλη.

4.2.7 The Wolfsberg Group

Το Wolfsberg Group⁴⁷ είναι μια ένωση από έντεκα παγκόσμιες τράπεζες, που συναντήθηκαν το 2000 με στόχο την ανάπτυξη προτύπων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και συναφή προϊόντα για τα γνώριζε τον πελάτη σου (Know Your Customer - KYC), την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση των πολιτικών χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Γίνεται σαφές από τα ανωτέρω ότι το ζέπλυμα χρήματος έχει γίνει ένα από τα μεγάλα διεθνή προβλήματα στις μέρες μας και η διεθνής κοινότητα έχει εντείνει τις προσπάθειές της για την αντιμετώπισή του. Διάφοροι διεθνείς οργανισμοί διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης, συνέδρια και σεμινάρια σε όλο τον κόσμο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόβλημα αυτό. Οι Σαράντα Συστάσεις της FATF έχουν αναγνωριστεί παγκοσμίως ως διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση του ζεπλύματος χρήματος και η συμμόρφωση με αυτά τα πρότυπα εξασφαλίζεται από τις διάφορες διεθνείς και περιφερειακές οργανώσεις μέσα από την διεξαγωγή εκτιμήσεων και αμοιβαίων αξιολογήσεων των χωρών. Οι Οργανώσεις αυτές βοηθούν τις χώρες μέλη τους να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά συστήματα καταπολέμησης του ζεπλύματος χρήματος. Οι διεθνείς και οι περιφερειακοί οργανώσεις επιτελούν και το έργο της διαρκούς παρακολούθησης σχετικά με τις αναδυόμενες τάσεις και τεχνικές του ζεπλύματος χρήματος. Οι περισσότεροι οργανισμοί αυτοί εκπονούν και δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις τυπολογίας από τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης και από άλλες πηγές.

Επειδή για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζεπλύματος χρήματος είναι απαραίτητη προϋπόθεση να γίνονται συντονισμένες ενέργειες από όλες τις χώρες και περιοχές ανεξαιρέτως, είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί εδώ ότι σύμφωνα με την Πρωτοβουλία για τις Μη - Συνεργαζόμενες Χώρες και Περιοχές (ΜΣΧΠ), η FATF διατηρεί ένα κατάλογο των χωρών και περιοχών αυτών, που είναι εμπόδιο στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Αν οι χώρες ή περιοχές αυτές δεν επιτύχουν επαρκή πρόοδο στην αποκατάσταση των αδυναμιών που έχουν καταγραφεί για την καταπολέμηση του ζεπλύματος χρήματος, επιβάλλονται γενικότερα μέτρα, τα οποία μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στις οικονομίες των εν λόγω χωρών ή περιοχών. Η προοπτική αυτή είναι αρκετή για να αναγκάσει τις χώρες ή περιοχές να αναπτύξουν και να βελτιώσουν το καθεστώς τους για την αποτελεσματική καταπολέμηση του ζεπλύματος χρήματος.

⁴⁷ Βλέπε ιστοσελίδα του Wolfsberg Group < <http://www.wolfsberg-principles.com> > Προσπελάστηκε στις 7 Μαΐου 2011.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.

5.1 Πολιτική και Οικονομική Αστάθεια

Η Πολιτική και Οικονομική Αστάθεια σε μία χώρα τείνει να επηρεάζει αρνητικά το κανονιστικό πλαίσιο της χώρας αυτής για το ξέπλυμα χρήματος.

Από τη μία μεριά θα δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον διαφθοράς και θα βοηθήσει στο να αυξηθεί η δραστηριότητα του ξεπλύματος χρήματος, και από την άλλη μεριά θα κάνει αδύναμη την πολιτική βούληση της χώρας στο να εφαρμόσει αποτελεσματικά ένα πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.

Η επικύρωση των διεθνών συμβάσεων και η υιοθέτηση των απαραίτητων νόμων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος είναι συχνά χρονοβόρος διαδικασία και στην περίπτωση της πολιτικής και οικονομικής αστάθειας παρεμποδίζεται για πολιτικούς λόγους. Ακόμη και όταν αυτές οι χώρες έχουν επικυρώσει και υιοθετήσει όλες τις διεθνείς συμβάσεις και πρότυπα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, θα υπάρξουν περιορισμένα αποτελέσματα λόγω της επιρροής των πολιτικών κομμάτων, του προστατευτισμού, της ευνοιοκρατίας και της σύγκρουσης συμφερόντων.

Θα υπάρχουν λιγότερες καταδικαστικές αποφάσεις καθώς και επιλεκτική εφαρμογή του πλαισίου αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος που θα οφείλεται κατά κύριο λόγο σε πολιτικές σκοπιμότητες. Σε τέτοιες χώρες, ενώ το μεγαλύτερο μέρος εγκλημάτων ξεπλύματος χρήματος έχει διεθνικό χαρακτήρα, η διεθνής συνεργασία και η αμοιβαία δικαστική συνδρομή είναι γενικά αδύναμη λόγω της πολιτικής αστάθειας και έλλειψης πολιτικής βούλησης. Είναι δύσκολο να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το πλαίσιο αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος στις χώρες αυτές.

5.2 Διαφθορά

Η σχέση μεταξύ του ξεπλύματος χρήματος και της διαφθοράς είναι διττός. Από τη μια πλευρά, διευκολύνει το ξέπλυμα χρήματος και καθιστά επικερδείς μια ποικιλία από πρακτικές διαφθοράς, και από την άλλη πλευρά, η διαφθορά συμβάλλει στη διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος και καθιστά δύσκολη την αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος από τα αρμόδια όργανα.

Μια κουλτούρα διαφθοράς σε διάφορους φορείς μιας χώρας, συμπεριλαμβανομένων των Μονάδων Αντιμετώπισης του Ξεπλύματος Χρήματος (Financial Intelligence Units - FIU), της επιβολής του νόμου και των άλλων αρμοδίων αρχών, έχει ως αποτέλεσμα να υπονομεύεται η λειτουργία των κρατικών θεσμών για η αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος. Αυτοί, που νομιμοποιούν χρήματα από παράνομες δραστηριότητες, καταφέρνουν με την εφαρμογή της μεθόδου του «λαδώματος» ή της «μίζας» να κάνουν τα στραβά μάτια οι τράπεζες, οι αρχές επιβολής του νόμου ή οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι.

Η διαφθορά επηρεάζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της χώρας με αποτέλεσμα να δέχεται το όργανο λήψης της απόφασης να παρεκκλίνει μερικώς και να εκδώσει την απόφασή του υπέρ του εγκληματία με μια ανταμοιβή.

Γίνεται δύσκολο για την ορθή διερεύνηση και δίωξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων σε ένα διεφθαρμένο σύστημα, όπου οι εγκληματίες μπορούν να το εκμεταλλεύονται εύκολα για τους παράνομους σκοπούς τους.

5.3 Το Επίπεδο της Οικονομικής Ανάπτυξης

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στο να είναι λιγότερο αποδοτικό και αποτελεσματικό το σύστημα μιας χώρας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης της συγκεκριμένης χώρας.

Η καλή υποδομή που συμπληρώνεται με συνεχή βελτίωση μέσω της καινοτομίας, όπως είναι η ανάπτυξη χρηματοοικονομικών εργαλείων, συστημάτων ασφαλείας και διαδικασιών, που να είναι λιγότερο ευάλωτες προς εκμετάλλευση από τους εγκληματίες, είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Αν μια χώρα είναι οικονομικά προηγμένη, θα είναι σε καλύτερη θέση να εφαρμόσει αποτελεσματικά συστήματα και τεχνολογίες για τον εντοπισμό, αναφορά και διερεύνηση των εγκλημάτων ξεπλύματος από μια χώρα που είναι λιγότερο οικονομικά προηγμένη.

5.4 Χρηστή Διακυβέρνηση και Θεσμική Ανάπτυξη

Η χρηστή διακυβέρνηση είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση της τήρησης των διεθνών προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και για την αποτελεσματική εφαρμογή τους στο εσωτερικό μιας χώρας.

Ανεξάρτητα και διαφανή θεσμικά πλαίσια θα πρέπει να έχουν αναπτυχθεί και η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει συνεχώς να αναβαθμίζεται και να προσαρμόζεται στις παγκόσμιες και τεχνολογικές εξελίξεις για την αποτελεσματική εφαρμογή των προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Έλλειψη διαφάνειας, λογοδοσίας και ποιότητας υπηρεσιών στο θεσμικό πλαίσιο έχει σαν αποτέλεσμα μια κακή και αναποτελεσματική συμμόρφωση και εφαρμογή συστήματος για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος στο εσωτερικό μιας χώρας.

Αν και πολλές αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ποινικοποιήσει το ξέπλυμα χρήματος, η έλλειψη εμπειρίας και τεχνογνωσίας υπερισχύει στις κανονιστικές και εκτελεστικές αρχές. Για την αποτελεσματική εφαρμογή των προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος, είναι συνεπώς αναγκαίο οι χώρες να αναπτύξουν προγράμματα κατάρτισης των ρυθμιστικών τους αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου σχετικά την αποτελεσματική εφαρμογή των προτύπων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.

5.5 Πολιτιστικοί παράγοντες

Σε κάποιες χώρες, κοινωνικοί και πολιτιστικοί παράγοντες και επιχειρηματικές παραδόσεις μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των συστημάτων για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ειδικές μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα σε αυτές τις χώρες μπορεί να εφαρμόζουν πρότυπα αυστηρής εμπιστευτικότητας απαγορεύοντας την πρόσβαση σε πληροφορίες για ύποπτες συναλλαγές.

Ομοίως, σε χώρες που έχουν παράδοση στο να αποδέχονται την περιουσιακή κατάσταση που δηλώνει κάθε υποψήφιος πελάτης, καθίσταται δύσκολο να προσδιοριστεί ο πραγματικός δικαιούχος κάποιου κεφαλαίου και ως εκ τούτου να επιβληθεί η υποχρέωση του «να

γνωρίζεις τον πελάτη σου». Οι εν λόγω κοινωνικοί και πολιτιστικοί παράγοντες τείνουν να μειώνουν τη διαφάνεια και την αποτελεσματική τήρηση των υποχρεώσεων που προβλέπουν τα πρότυπα για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.

5.6 Συμπέρασμα

Από την παραπάνω ανάλυση γίνεται σαφές ότι κάθε χώρα πρέπει να λάβει ορισμένα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι η πολιτική που εφαρμόζει για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος πληροί τα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Αυτοί που καταρτίζουν τα διεθνή πρότυπα αναγνωρίζουν ότι οι ειδικοί νόμοι για την εφαρμογή των διεθνών προτύπων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα λόγω των διαφορετικών νομικών συστημάτων. Ωστόσο, κάθε χώρα πρέπει να θεσπίσει, να εφαρμόσει και να συμμορφωθεί με τα εν λόγω πρότυπα για την αποτελεσματική καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος σε όλο τον κόσμο. Η FATF αξιολογεί τα συστήματα καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος των διαφόρων χωρών σε σχέση με τα διεθνή αυτά πρότυπα και εκδίδει λεπτομερείς Εκθέσεις Αμοιβαίας Αξιολόγησης ως προς τον βαθμό που η κάθε χώρα έχει συμμορφωθεί αποδοτικά και αποτελεσματικά με τα διεθνή πρότυπα καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος. Οι εν λόγω εκθέσεις αξιολόγησης δίνουν τη δυνατότητα στους διεθνείς οργανισμούς να παράσχουν τεχνική βοήθεια στις χώρες για τη βελτίωση των συστημάτων τους σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, ότι ανάλογα με τους πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, ανακύπτουν διάφορα ζητήματα εφαρμογής κατά την υιοθέτηση και εφαρμογή των προτύπων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Ωστόσο, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες από τις χώρες να κάνουν προόδους και να ξεπεραστούν τα διάφορα μειονεκτήματα. Διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί είναι πάντα συνεργάσιμοι με τις χώρες αυτές για να προβούν σε ουσιαστική πρόοδο στο θέμα αυτό μέσω των διαφόρων εργαλείων και τεχνικών. Η συμμόρφωση με τα ανωτέρω διεθνή πρότυπα είναι υψίστης σημασίας για όλες τις χώρες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 10η Ιουνίου του 1991 εκδόθηκε η 1^η Κοινοτική Οδηγία 91/308/ΕΟΚ «για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες». Η Οδηγία αυτή βασίστηκε κυρίως στις 40 Συστάσεις της FATF. Βασικός στόχος ήταν τότε να αντιμετωπιστεί το ξέπλυμα χρήματος με ενιαίο τρόπο από τα κράτη μέλη, ενσωματώνοντας την Οδηγία αυτή στην εθνική τους νομοθεσία το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1993, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 § 1 της Οδηγίας.

Έτσι και η Ελλάδα προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη «*Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα*».

Για να διαπιστωθεί η πρόοδος που είχε κάνει μέχρι εκείνο το σημείο το Ελληνικό κράτος αναφορικά με την πρόληψη και καταστολή του ξέπλυματος, διενεργήθηκε επιτόπια «αμοιβαία εξέταση» τον Ιανουάριο του 1994 στην Αθήνα από αξιολογητές της FATF. Στις 23 Απριλίου 1994 οι αξιολογητές της FATF κατέληξαν σε δυσάρεστα συμπεράσματα για την ελληνική νομοθεσία και στην έκθεσή τους ανέφεραν εν ολίγοις ότι η χώρα μας, παρά τα όποια θετικά βήματα είχε κάνει μέχρι τότε για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δεν είχε θεσπίσει ένα επαρκές πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Σύμφωνα με την έκθεση των αξιολογητών, η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελούσε στόχο για το ξέπλυμα χρήματος και κρινόταν σκόπιμο να ληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες για την πλήρη εφαρμογή των συστάσεων και οδηγιών της FATF.

Υπό την πίεση της FATF η Ελλάδα προχώρησε στη λήψη άμεσων μέτρων με την ψήφιση του νόμου 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε η Οδηγία αυτή.

6.2 Ο νόμος 2331/1995

Στους βασικούς ορισμούς των εννοιών, που χρησιμοποιούνται στο νόμο αυτό, κατ αρχάς ορίζεται τι περιλαμβάνει ο όρος «*προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα*» και σε ποια αδικήματα αναφέρεται. Επίσης ορίζονται οι έννοιες της περιουσίας, του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, της αρμόδιας αρχής κτλ. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 αναφέρεται ότι «*Τα εγκλήματα του άρθρου αυτού τιμωρούνται ακόμη και στην περίπτωση που η εγκληματική δραστηριότητα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων*». Από τη διάταξη αυτή φαίνεται ότι η Ελλάδα προτίθεται να τιμωρήσει το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το αν θα τιμωρηθεί ο δράστης στην αλλοδαπή χώρα για την εγκληματική του δραστηριότητα. Ο νόμος αυτός μπορεί να θεωρηθεί μία καλή βάση και αρχή των όσων επακολούθησαν στην ελληνική νομοθεσία παρά τις αδυναμίες του, που καλύφθηκαν αργότερα με την αντικατάσταση του νόμου από τον ν.3691/2008 για τον οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω.

Ο ν. 3424/2005⁴⁸ συντάχθηκε και ψηφίστηκε με σκοπό την τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν.2331/1995 (ΦΕΚ 173Α΄) και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην 2^η Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις». Ο νέος νόμος περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω.

Ενώ με την παλαιότερη διατύπωσή του ο ν. 2331/1995 καθόριζε την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» στο άρθρο 1 με πίνακα αποκλειστικά απαριθμούμενων εγκλημάτων, όπου περιλαμβάνονταν 24 κατηγορίες εγκλημάτων, με την τροποποίηση του ν. 3424/2005 ο πίνακας υπέστη μετατροπή και, εκτός του ότι μετονομάζει την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» σε «βασικό έγκλημα», περιλαμβάνει πλέον 16 βασικά εγκλήματα, τα οποία αναφέρονταν κατά βάση και στον αρχικό ν. 2331/1995 προσθέτοντας μία ακόμα γενική κατηγορία εγκλημάτων: «κάθε αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των 6 μηνών, εφόσον προέκυψε από την τέλεσή της περιουσία μεγαλύτερη των €15.000».

Με το νέο νόμο 3424/2005 προστέθηκαν νέοι παράγοντες που υποχρεούνται να βοηθήσουν τις αρχές στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και είναι οι εξής:

- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα
- Οι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί
- Οι Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
- Οι Εταιρίες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων Τρίτων
- Οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου
- Οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες
- Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών
- Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες
- Τα καζίνο, τα καζίνο του διαδικτύου (internet) και οι εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών
- Οι οίκοι δημοπρασίας
- Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας και οι εκπλειστηριαστές όταν η αξία της συναλλαγής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ είτε η πληρωμή γίνεται εφάπαξ είτε με δόσεις
- Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι.
- Οι ταχυδρομικές εταιρείες, μόνο στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων.

Με τη θέσπιση του νόμου 3424/2005 προέκυψε μία αναβάθμιση για την Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Εισήχθη στην Ελληνική έννομη τάξη με το άρθρο 7 του νόμου, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 7 του ν. 2331/1995 ο όρος «Εθνική Αρχή» αντικαθιστώντας τον όρο «Επιτροπή» του (προγενέστερου) άρθρου 7 δίδοντάς της παράλληλα την ανεξαρτησία για να φέρνει σε πέρας το έργο της ανεπηρέαστη.

⁴⁸ Βλέπε, ν. 3424 (ΦΕΚ ΑΡ.305/13.12.2005)

<http://www.minfin.gr/content->

[api/f/binaryChannel/minfin/datastore/3c/96/69/3c96692782dcafa846e9f9405b7a13b28842f7ef/application/pdf/3424-2005-305-A-05.pdf](http://binaryChannel/minfin/datastore/3c/96/69/3c96692782dcafa846e9f9405b7a13b28842f7ef/application/pdf/3424-2005-305-A-05.pdf)

Πρόκειται για μια ενδεκαμελή επιτροπή, στην οποία προεδρεύει επίτιμος δικαστικός και η οποία συγκροτείται από εκπροσώπους Υπουργείων και διαφόρων εποπτικών φορέων.

Η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες οι οποίες ορίζονται από το άρθρο 7 ως εξής:

- συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και σχετίζονται με ύποπτες συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του ν. 2331/1995.
- δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.
- έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του συστήματος Τειρεσίας. Στο πλαίσιο των ερευνών της δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο.
- μπορεί να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της περιπτώσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση άλλης Αρχής.
- ζητά, κατά τη διάρκεια των ελέγχων της προηγούμενης περίπτωσης, στοιχεία που αφορούν την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- ζητά τη συνεργασία υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής και την παροχή στοιχείων, ακόμα και από δικαστικές αρχές, εξ αφορμής του ελέγχου και της έρευνας στοιχείων σχετικών με εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενων από την τέλεση των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 1.
- ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των προανακριτικών της ενεργειών ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.
- αξιολογεί και διερευνά πληροφορίες και αναφορές που διαβιβάζονται σε αυτή από αρμόδιους φορείς της χώρας μας ή από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών και αφορούν το έγκλημα της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.
- Όταν η Αρχή θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί, συσχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή.

Όμως τον Φεβρουάριο και τον Μάιο του 2005 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund – IMF) αξιολόγησε το καθεστώς αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος της χώρας μας στο πλαίσιο ενός προγράμματος αξιολόγησης της σταθερότητας του οικονομικού συστήματος (Financial Sector Assessment Program - FSAP) και διαπίστωσε σοβαρές αδυναμίες μεταξύ των οποίων και αδυναμίες για την Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.⁴⁹

⁴⁹ Αξιολόγηση των διαδικασιών της Ελλάδος για το ξέπλυμα χρήματος τον Μάιο του 2005 από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund – IMF)
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2006/cr0606.pdf> σελίδα 33.

Τον 2006 ήλθαν πάλι οι αξιολογητές της FATF στο πλαίσιο της Τρίτης αμοιβαίας αξιολόγησης⁵⁰ μετά από πρόσκληση της χώρας μας για να δείξει ότι έχουν διορθωθεί οι αδυναμίες που είχε διαπιστώσει κατά τον έλεγχο του το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Όμως μετά την Έκθεση αξιολόγησης της FATF τον Ιούνιο του 2007 η χώρα μας τέθηκε σε καθεστώς αυξημένης επιτήρησης εξ αιτίας της κακής βαθμολογίας στις 36 από τις 49 συστάσεις της FATF. Το κυριότερο από τα προβλήματα ήταν η μη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα για τη σύσταση και λειτουργία της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIU) δηλαδή της «*Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες*».

6.4 Ο νόμος 3691/2008

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου αποτελεί ο ν.3691/05.08.2008, ο οποίος αναβαθμίζει σημαντικά τους μηχανισμούς πρόληψης του ξέπλυματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας μας και ενσωματώνει τις διατάξεις της 3^{ης} Οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Ο ν.3691/2008 είναι ο τρίτος κατά σειρά νόμος που ψηφίζεται στη χώρα μας για την θωράκισή της από το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μετά τον ν.2331/1995 και τον ν.3424/2005 που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία τις διατάξεις των Οδηγιών 91/308/EOK και 2001/97/EK αντίστοιχα.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 3691/2008 και, παράλληλα, για το συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών και τη διεθνή εκπροσώπηση της χώρας, το άρθρο 8 ορίζει ως Κεντρική Συντονιστική Αρχή το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η πρόβλεψη του άρθρου 7 για τη σύσταση και λειτουργία «*Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας*» υπό την εποπτεία του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών αλλάζοντας έτσι την Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία «*Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες*» του άρθρου 7 του ν.3424/2005.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν.3691/2008, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συνίσταται καταρχήν στη μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε αυτές, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο του νόμου 3691/2008 καταλαμβάνει και τις περιπτώσεις απόκρυψης ή συγκάλυψης της αλήθειας, με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τρόπο με τον οποίον αυτή αποκτήθηκε ή την κυριότητα επί περιουσιακών στοιχείων ή σχετικών με αυτά δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος, ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Περαιτέρω, «*ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*» αποτελεί και η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης του γεγονότος, ότι αυτή προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες ή, ομοίως, από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, καθώς και η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την

⁵⁰ Ευρήματα της FATF από την 3^η αμοιβαία αξιολόγηση της Ελλάδος
http://www.fatf-gafi.org/document/23/0,3746,en_32250379_32236963_38916695_1_1_1_1,00.html

τοποθέτηση σε αυτόν, ή τη διακίνηση μέσω αυτού, εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

Στις διατάξεις του ίδιου ως άνω νόμου υπάγεται και η περίπτωση της σύστασης και λειτουργίας οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις παραπάνω αναφερόμενες πράξεις και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

Ποια είναι όμως η έννοια της «*εγκληματικής δραστηριότητας*» στα πλαίσια της εφαρμογής του προκείμενου νόμου;

Ως εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων εκ των λεγόμενων «*βασικών*» αδικημάτων που αναφέρονται ρητώς στο άρθρο 3 του νόμου 3691/2008. Τα βασικά αυτά αδικήματα είναι η εγκληματική οργάνωση του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα, οι τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187Α ΠΚ), η παθητική και ενεργητική δωροδοκία (άρθρα 235 και 236 ΠΚ), η δωροδοκία δικαστή (άρθρο 237 ΠΚ), η εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ), η απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ) και η σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ).

Στις εγκληματικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στη ρύθμιση του ανωτέρω νόμου ανήκουν και αυτές που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 20, 21, 22 και 23 του Κώδικα Νόμου περί Ναρκωτικών (ν. 3459/2006), των άρθρων 15 και 17 του νόμου για τα όπλα, τα πυρομαχικά και τις εκρηκτικές ύλες (ν. 2168/1993), των άρθρων 53, 54, 55, 61 και 63 του νόμου για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς (ν. 3028/2002), των άρθρων 29 και 30 του νόμου για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς (ν. 3340/2005), καθώς και άλλων νόμων, ανάμεσα στους οποίους διακριτή θέση καταλαμβάνουν αυτοί που αφορούν στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ν. 2803/2000) και τη δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι οι κυρώσεις που αφορούν αδικήματα που σχετίζονται με την εμπλοκή κάποιου στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ποινικές και πολύ αυστηρές. Επίσης πολύ αυστηρές είναι και οι διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις του ν. 3691/2008.⁵¹

Συμπερασματικά, ο νέος νόμος αντικαθιστά ουσιαστικά την προηγούμενη νομοθεσία και ενσωματώνει την 3^η οδηγία 2005/60/EK, επιβάλλει αυστηρότερες ποινές, διευρύνει τα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στην έννοια «*εγκληματικές δραστηριότητες*» και μετατρέπει την ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «*Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες*» σε «*Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας*» υπό την εποπτεία του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

⁵¹ Βλέπε, ν. 3691 (ΦΕΚ ΑΡ.166/5.8.2008)

<http://www.minfin.gr/content->

[api/f/binaryChannel/minfin/datastore/15/70/d7/1570d76198a82ad1f3fd2d68d61304779ce58bf6/application/pdf/3691_166-A-08_05_08_2008.pdf](http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/15/70/d7/1570d76198a82ad1f3fd2d68d61304779ce58bf6/application/pdf/3691_166-A-08_05_08_2008.pdf) άρθρο 45 για τις ποινικές κυρώσεις και άρθρο 52 για τις διοικητικές κυρώσεις.

6.5 Ο ΝΟΜΟΣ 3932/2011 και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.

Με το νόμο 3932/10-3-2011 αλλάζει για μια ακόμη φορά το άρθρο 7 αναβαθμίζοντας την «Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» σε «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης» (εφεξής «Αρχή»). Η αλλαγή στην ονομασία συνοδεύεται με ειδική μέριμνα για την ανεξαρτησία, την επάνδρωση, την επέκταση των δραστηριοτήτων και την παροχή των απαιτούμενων μέσων για τη σωστή λειτουργία της Αρχής. Η παράγραφος 2 του άρθρου 2 του ν. 3932 αναφέρει ξεκάθαρα ότι η Αρχή απολαμβάνει διοικητικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Οι συνεχιζόμενες υποβαθμίσεις – αναβαθμίσεις στο ρόλο της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (FIU) - «Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες» δείχνει ότι η πολιτική ηγεσία δεν είχε συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας αρχής ικανής για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και ότι η πίεση, που ασκούν οι διεθνείς φορείς, δυστυχώς αποδείχτηκε αναγκαία για την ύπαρξη της αρχής αυτής.

7.1. Οικονομικές επιπτώσεις

7.1.1 Αδύναμοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να βλάψει την ακεραιότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μιας χώρας. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των ιδρυμάτων διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, που μπορεί να έχουν προϊόντα εγκλήματος κατατεθειμένα εντός του ιδρύματος τους, πρέπει να είναι πολύ προσεκτικά με τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους καθώς και με τις λειτουργίες τους. Το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να θέσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα σε κινδύνους νομικούς, λειτουργικούς, συγκέντρωσης και φήμης, οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν αυτά τα ιδρύματα σε τεράστιες οικονομικές ζημιές⁵².

Αν, για παράδειγμα, ένα μεγάλο μέρος των καταθέσεων και εσόδων μιας τράπεζας προέρχεται από εγκληματίες και τις εγκληματικές τους δραστηριότητες και στη συνέχεια οι καταθέσεις αυτές εξαφανιστούν ξαφνικά χωρίς προειδοποίηση μέσω κάποιου εμβάσματος, αυτό μπορεί να οδηγήσει την τράπεζα σε σημαντικά προβλήματα ρευστότητας.

Ομοίως, το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να επιβαρύνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με σημαντικά κόστη, αυξάνοντας τα έξοδα των διερευνήσεών τους, τις αξιώσεις τρίτων, τις κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων καθώς και τη λήξη άλλων διευκολύνσεων που παρέχονται σε αυτά τα ιδρύματα. Μόλις οποιοδήποτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα εκτεθεί λόγω συμμετοχής του σε κάποια περίπτωση ξεπλύματος χρήματος είτε ως θύμα, θύτης ή ως μεσολαβούν όργανο, θα έχει ως αποτέλεσμα να υπονομευθεί η ακεραιότητα του οργανισμού αυτού και να χαθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις εργασίες του εν λόγω οργανισμού.

Η μειωμένη οικονομική ανάπτυξη και τα μειωμένα κρατικά έσοδα εξ αιτίας του ξεπλύματος χρήματος δημιουργούν αλυσιδωτές αντιδράσεις πάνω στην οικονομία μιας χώρας με αποτέλεσμα να υπάρχει συστημικός κίνδυνος και να προκύπτει θέμα ενδεχόμενης χρεοκοπίας της χώρας. Λόγω του κινδύνου χρεοκοπίας μεγάλο μέρος των διαθέσιμων κεφαλαίων της χώρας, που προέρχονται από παράνομες αλλά και από νόμιμες πηγές, οδηγείται σε ασφαλέστερα καταφύγια, πράγμα που επιδεινώνει τον κίνδυνο αυτό ακόμη περισσότερο. Έτσι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί αποδυναμώνονται λόγω της μείωσης των καταθέσεων των πελατών τους και την αύξηση του κόστους δανειοδότησής τους.

Οι εμπειρογνώμονες έχουν συνδέσει την οικονομική κρίση των κυριότερων χωρών με το ξέπλυμα χρήματος. Κάποιες οικονομικές κρίσεις της δεκαετίας του 1990, συμπεριλαμβανομένης της ρωσικής δημοσιονομικής κρίσης του 1998, της Μεξικανικής κρίσης του 1994-1995, και της ασιατικής κρίσης του 1997 και την πρόσφατη κρίση στην Ελλάδα δεν είναι άσχετες με το ξέπλυμα χρήματος⁵³.

Επιπλέον, η αποτυχία μεγάλων τραπεζών στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της αποτυχίας της πρώτης διαδικτυακής τράπεζας (the European Union Bank), έχει συνδεθεί από εμπειρογνώμονες με εγκληματική δραστηριότητα κάποιας μορφής.

⁵² Βλέπε, Basel Committee on Banking Supervision, 'Customer Due Diligence for Banks' (Οκτώβριος 2001 σελίδα 3). <http://www.bis.org/publ/bcbs85.htm> Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

⁵³ Βλέπε, Guilhem Fabre, 'Prospering on Crime: Money Laundering and Financial Crisis' <http://www.mamacoca.org/FSMT_sept_2003/en/doc/fabre_prospering_on_crime_en.htm > Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

7.1.2 Αυξημένη Εγκληματικότητα και Διαφθορά.

Οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, για να διευκολύνουν τη διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος, θα ενθαρρύνουν τη διαφθορά και τη δωροδοκία σε μια χώρα εμπλέκοντας δημόσιες αρχές και υπαλλήλους σε διάφορα επίπεδα. Στους εν λόγω υπαλλήλους περιλαμβάνονται π.χ. δικηγόροι και λογιστές, υπάλληλοι της αστυνομίας, νομοθετικά σώματα, υπηρεσίες επιβολής του νόμου, τα δικαστήρια, εισαγγελείς, οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι⁵⁴ καθώς και εργαζόμενοι και διαχειριστές των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω των οποίων στοχεύουν οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων να επιτύχουν τα κίνητρά τους.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2009 για τη διαφθορά του δημόσιου τομέα σε πολλές χώρες, η Ελλάδα αναδεικνύεται «πρωταθλήτρια Ευρώπης» στη διαφθορά.

Σε μια λίστα 180 κρατών η Ελλάδα το 2007 ήταν στην 56η θέση⁵⁵, το 2008 στην 57η και το 2009 στην 71η θέση, στην ίδια θέση με Βουλγαρία, Ρουμανία και ΠΓΔΜ.

Ακόμη δυσμενέστερος παράγοντας, είναι η υποβάθμιση της Ελλάδας από την Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force-FATF) η οποία αξιολογεί τα μέτρα που έχουν λάβει οι χώρες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος του μαύρου χρήματος. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της FATF, η Ελλάδα από τον Ιούνιο του 2007 και μέχρι πρόσφατα ήταν υπό αυξημένη επιτήρηση, εξαιτίας της κακής βαθμολογίας στις 36 από τις συνολικές 49 συστάσεις της FATF.

Είναι εμφανές λοιπόν, ότι η καταπολέμηση της Διαφθοράς πρέπει να γίνει η πρώτη προτεραιότητα για την Ελλάδα⁵⁶.

7.1.3 Αργή Οικονομική Ανάπτυξη.

Το ξέπλυμα χρήματος σε μια χώρα θα οδηγήσει σε επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης της οικονομίας με τη μείωση της παραγωγικότητας στο χώρο της πραγματικής οικονομίας μέσω του αποπροσανατολισμού των παραγωγικών πόρων και της αύξησης της εγκληματικότητας και της διαφθοράς.

Αν και είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί το μέγεθος του προβλήματος του ξεπλύματος χρήματος, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) εκτίμησε ότι η παγκόσμια οικονομία υφίσταται κάθε χρόνο μια συνολική ζημία περίπου 2 τρισεκατομμύρια δολάρια εξ αιτίας του ξεπλύματος χρήματος, το οποίο είναι μεταξύ του 2 και 5 τοις εκατό του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Επειδή οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων δεν έχουν σαν πρώτη προτεραιότητα τη μέγιστη δυνατή απόδοση των εσόδων που προέρχονται από το έγκλημα, αλλά το να κρύψουν την προέλευσή τους και να καταστεί λιγότερο πιθανό να ανιχνευθούν, θα επενδύσουν τα ξεπλυμένα χρήματά τους σε τέτοια επενδυτικά σχήματα, όπου τα ποσοστά απόδοσης των κεφαλαίων τους μπορεί να είναι πολύ χαμηλά. Με την υιοθέτηση αυτών των πρακτικών, θα επηρεαστεί αρνητικά ο μηχανισμός της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τον αναπροσανατολισμό των κεφαλαίων από υγιείς επενδύσεις σε χαμηλής ποιότητας επενδύσεις, πράγμα που θα έχει επίδραση στο νόμισμα και τα επιτόκια. Επίσης, θα αυξήσει την απειλή στην οικονομική σταθερότητα της χώρας λόγω της

⁵⁴ “Το Σκάνδαλο Siemens στην Ελλάδα”. Βικιπαίδεια

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%B4%CE%B1%CE%BB%CE%BF_Siemens_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1 Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

⁵⁵ Βλέπε εκτίμηση διαφθοράς του οργανισμού Transparency international

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007 Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

⁵⁶ “Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ”. Ιστοσελίδα πολιτικού κόμματος.

http://www.nd.gr/c/document_library/get_file?p_1_id=522809&folderId=522814&name=3106 Προσπελάστηκε στις 26 Απριλίου 2011.

εσφαλμένης κατανομής των παραγωγικών πόρων από τις τεχνητές στρεβλώσεις στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και των βασικών προϊόντων.

Το ξέπλυμα χρήματος θα διαστρεβλώσει τον εξωτερικό τομέα της οικονομίας όπως το διεθνές εμπόριο και τις ροές των κεφαλαίων σε βάρος της μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης⁵⁷. Οι πρακτικές αυτές θα έχουν ως αποτέλεσμα ανεξήγητες αλλαγές στη ζήτηση χρήματος και αυξημένη μεταβλητότητα των διεθνών ροών κεφαλαίου, του επιτοκίου και της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Επιπλέον, η δυνατότητα να ξεπλένουν οι εγκληματίες τα προϊόντα των εγκλημάτων τους, τους δίνει την προοπτική και την ευχέρεια να συνεχίζουν απερίσπαστοι τη διάπραξη των εγκλημάτων τους. Έτσι η δυνατότητα αυτή, που παρέχει το ξέπλυμα χρήματος στους εγκληματίες, επιφέρει τεράστιες απώλειες κρατικών εσόδων, επειδή κανένας φόρος δεν εφαρμόζεται στα προϊόντα του εγκλήματος, με αποτέλεσμα να υπάρχει μικρότερη οικονομική ανάπτυξη. Η κατάσταση αυτή θα οδηγήσει σε αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης για τους υπόλοιπους φορολογούμενους μέσω της αύξησης των συνολικών φορολογικών συντελεστών.

7.1.4 Κατεστραμμένη Φήμη Διεθνώς και Μειωμένες Ξένες Επενδύσεις

Επειδή καμία χώρα σήμερα, όσο ανεπτυγμένη και να είναι, δεν έχει ανοσία στο ξέπλυμα χρήματος, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για τη φήμη της χώρας διεθνώς, που με τη σειρά της μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την εμπιστοσύνη της παγκόσμιας οικονομίας και των επενδυτών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας. Αν το ξέπλυμα χρήματος κυριαρχεί σε μια χώρα, αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των πραγματικών ξένων επενδύσεων στην οικονομία μιας χώρας, που υπό άλλες συνθήκες θα βοηθούσε στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ωστόσο, από την άλλη πλευρά, οι χώρες αυτές θα γίνουν ελκυστικές για τις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες για να επιτύχουν διάφορους βραχυπρόθεσμους σκοπούς. Επιπλέον, λόγω της απώλειας της εμπιστοσύνης των επενδυτών στην οικονομία της χώρας λόγω της αποκάλυψης της συμμετοχής των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας σε μεγάλης κλίμακας δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, οι νόμιμες παγκόσμιες ευκαιρίες και η βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας θα μειωθούν. Οι χώρες με κατεστραμμένη εικόνα διεθνώς λόγω του υψηλού κινδύνου ξεπλύματος χρήματος θα προσελκύσουν εγκληματίες από όλο τον κόσμο, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει μια χώρα και σε προβλήματα κοινωνικά, οικονομικά και ασφάλειας⁵⁸. Όταν η φήμη μιας χώρας καταστραφεί διεθνώς, μπορεί να χρειαστούν αρκετά χρόνια για την κυβέρνηση της χώρας αυτής να την επαναφέρει και πάλι σε διεθνές επίπεδο θέτοντας σε εφαρμογή αποτελεσματικά συστήματα και διαδικασίες.

7.1.5 Επιπτώσεις στον Ιδιωτικό Τομέα.

Το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα σε μια χώρα. Οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων χρησιμοποιούν συχνά «εταιρείες βιτρίνες» για να κρύψουν την προέλευση των παράνομων κεφαλαίων τους με την ανάμειξη των παράνομων κεφαλαίων τους με νόμιμα κεφάλαια. Το ξέπλυμα χρήματος θα επηρεάσει αρνητικά το πνεύμα του «υγιούς ανταγωνισμού» στον ιδιωτικό τομέα καθιστώντας δύσκολο σε νόμιμες επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν εταιρείες που έχουν σαν πρωταρχικό σκοπό να ξεπλύνουν και να αποκρύψουν τα προϊόντα του εγκλήματός τους. Επειδή ο πρωταρχικός στόχος της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι το ξέπλυμα των

⁵⁷ Βλέπε Quirk P., 'Macroeconomic Implications of Money Laundering' (IMF Working Paper) WP/96/66, and IMD, 'Financial System Abuse, Financial Crime and Money Laundering – Background Paper' (12 February 2001).

⁵⁸ Βλέπε Paul A. Schott, *Comprehensive Reference Guide to Money Laundering and Terrorist Financing* (2nd edn. World Bank Publications, 2006) II-3.

χρημάτων και όχι η επίτευξη υψηλών κερδών, οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες ή τα προϊόντα τους στις χαμηλότερες τιμές της αγοράς με ελάχιστα κέρδη ή μερικές φορές ακόμη και με ζημία. Για τις νόμιμες επιχειρήσεις ο αθέμιτος αυτός ανταγωνισμός έχει πολύ μεγαλύτερες επιπτώσεις την περίοδο αυτή που υπάρχει σοβαρότατη οικονομική κρίση στην παγκόσμια αγορά αλλά και στην Ελληνική αγορά ειδικότερα, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος αύξησης των επιχειρήσεων που ελέγχουν οι φορείς νομιμοποίησης παράνομων εσόδων εις βάρος των υπολοίπων επιχειρήσεων.

Επιπλέον, το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να απειλήσει σοβαρά και τις πρωτοβουλίες ιδιωτικοποιήσεων μιας χώρας, ιδιαίτερα όταν χρειάζεται απελπισμένα οικονομικούς πόρους λόγω μιας οικονομικής κρίσης. Αν και η ιδιωτικοποιήσεις πολλές φορές είναι οικονομικά επωφελείς, μπορεί να χρησιμοποιηθούν και σαν μέσο για το ξέπλυμα χρήματος. Επειδή οι εγκληματικές οργανώσεις έχουν την οικονομική δύναμη να υποβάλλουν καλύτερες προσφορές από τους νομοταγείς αγοραστές, μπορούν να αγοράζουν εύκολα κρατικούς οργανισμούς, μαρίνες, ξενοδοχεία, καζίνο και τράπεζες για να αποκρύπτουν τα παράνομα έσοδά τους καθώς και τις εγκληματικές τους δραστηριότητες.

7.2. Κοινωνικές Επιπτώσεις.

Η μειωμένη οικονομική ανάπτυξη και τα μειωμένα κρατικά έσοδα εξ αιτίας του ξεπλύματος χρήματος δημιουργούν αλυσιδωτές αντιδράσεις πάνω στην οικονομία μιας χώρας με αποτέλεσμα να προκύπτει θέμα ενδεχόμενης χρεοκοπίας της. Λόγω του κινδύνου χρεοκοπίας μεγάλο μέρος των διαθέσιμων κεφαλαίων της χώρας, που προέρχονται από παράνομες αλλά και από νόμιμες πηγές, οδηγείται σε ασφαλέστερα καταφύγια, πράγμα που επιδεινώνει τον κίνδυνο αυτό ακόμη περισσότερο. Η οικονομική αυτή κατάσταση της χώρας έχει σοβαρότατες κοινωνικές επιπτώσεις, η κυριότερη από τις οποίες είναι η μείωση της απασχόλησης. Η δε μείωση της απασχόλησης με τη σειρά της συντελεί στην περαιτέρω μείωση της οικονομικής ανάπτυξης με αποτέλεσμα να υπάρχει ένας φαύλος κύκλος συνεχούς επιδείνωσης. Αυτή ακριβώς η εικόνα παρατηρείται στην Χώρα μας την τρέχουσα περίοδο.

Το ξέπλυμα χρήματος λοιπόν έχει επίπτωση πέραν της οικονομικής ανάπτυξης και στο κοινωνικό περιβάλλον με σημαντικό κοινωνικό κόστος και κινδύνους.

Όταν υπάρχει ξέπλυμα χρήματος σε μια χώρα υπάρχει και κίνδυνος διακίνησης ναρκωτικών, εμπορίου όπλων, λαθρεμπορίου, δωροδοκία και άλλων σχετικών εγκλημάτων.

Είναι προφανές ότι όταν κυκλοφορούν προϊόντα εγκλήματος μέσα σε μια οικονομία, οι εγκληματίες θα χρησιμοποιήσουν τα προϊόντα αυτά για να διαπράξουν περαιτέρω εγκλήματα. Έτσι θα αυξηθεί η δωροδοκία και η διαφθορά πράγμα που θα έχει σαν έμμεσο αποτέλεσμα να μεταβιβαστεί σταδιακά η οικονομική δύναμη της χώρας από την κυβέρνηση και τους πολίτες στους εγκληματίες. Η μεταβίβαση αυτή της εξουσίας μέσω της διαφθοράς των αξιωματούχων μιας χώρας με τη χρήση παράνομων κεφαλαίων μπορεί να καταλήξει ουσιαστικά στην κατάληψη της νόμιμης κυβέρνησης από εγκληματίες. Σε πολλές χώρες οι εγκληματίες χρησιμοποιούν τα παράνομα κεφάλαιά τους για να κερδίσουν τις εκλογές οι ίδιοι ή άνθρωποι τους οποίους προωθούν με σκοπό να τους χρησιμοποιήσουν για να πετύχουν τους παράνομους στόχους τους.

Ακόμη, η αυξημένη εγκληματικότητα και διαφθορά εξ αιτίας του ξεπλύματος χρήματος σε μια χώρα θα έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθούν τα κρατικά έξοδα για συστήματα αντιμετώπισης των επιπτώσεων της εγκληματικότητας. Για παράδειγμα θα χρειαστεί να αυξηθούν τα κρατικά έξοδα για την περίθαλψη ναρκομανών, που μπορεί να έχουν αυξηθεί λόγω της αυξημένης διακίνησης ναρκωτικών μέσα στη χώρα.

8.1 Αρκεί ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος;

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν είναι πολύ δύσκολο για ένα κράτος να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος δεδομένου ότι και οι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί παρέχουν επαρκή βοήθεια στα κράτη για να αναπτύξουν ολοκληρωμένα κανονιστικά πλαίσια σε συμφωνία με τα διεθνή πρότυπα. Αρκεί όμως ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος; Η απάντηση είναι όχι.

Ο κυριότερος παράγοντας εξ αιτίας του οποίου ένα θεσμικό πλαίσιο δεν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει το ξέπλυμα χρήματος είναι η έλλειψη πολιτικής βούλησης. Η έλλειψη πολιτικής βούλησης συνήθως οφείλεται είτε στην άγνοια των πολιτικών για τη σοβαρότητα των επιπτώσεων του ξεπλύματος χρήματος σε μία χώρα ή στη διαφθορά του πολιτικού συστήματος.

Οι αμοιβαίες αξιολογήσεις των συστημάτων που διαθέτουν οι χώρες για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος από τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς και η ενημέρωση των χωρών για τα θέματα του ξεπλύματος χρήματος έχουν μειώσει σημαντικά τον παράγοντα της άγνοιας.

Η δε διαφθορά όμως παραμένει και διευκολύνεται περαιτέρω, όταν συντρέχουν και άλλοι παράγοντες, όπως είναι η έλλειψη της τεχνολογίας εντοπισμού, αναφοράς και διερεύνησης των εγκλημάτων ξεπλύματος από μια χώρα λόγω έλλειψης οικονομικών μέσων. Επίσης διευκολύνει τη διαφθορά η κουλτούρα που έχει διαμορφώσει ο κάθε λαός, βάσει της οποίας ο διεφθαρμένος αντί να θεωρείται απατεώνας, έχει φτάσει να θεωρείται ικανός και «έξυπνος». Έτσι τα εύκολα και μεγάλα κέρδη που υπόσχεται η διαφθορά δυσκολεύουν το σχηματισμό αυτόβουλης προσπάθειας για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Είναι λυπηρό, όταν μία χώρα δεν μπορεί από μόνη της να εφαρμόσει αποτελεσματικά ένα θεσμικό πλαίσιο που θα την βοηθήσει να αναπτυχθεί οικονομικά και κοινωνικά και αναγκάζεται υπό την πίεση εξωγενών παραγόντων, όπως είναι οι διεθνείς οργανισμοί και άλλες χώρες, να παίρνει εσπευσμένα μέτρα χάνοντας μέρος της ανεξαρτησίας της.

8.2 Με ποιο τρόπο μπορούν να ενεργοποιηθούν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που είναι υπόχρεα να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές;

Ο μόνος τρόπος είναι η ενδελεχής και τακτική ενημέρωση και η εκπαίδευση για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Σε ένα υπόχρεο για υποβολή αναφοράς νομικό πρόσωπο πρέπει να γίνει ενημέρωση και εκπαίδευση κάθε υπαλλήλου που έχει σχέση με τον πελάτη. Εξάλλου σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο 3691/2008 για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος προβλέπονται σοβαρότατες κυρώσεις⁵⁹ για κάθε υπάλληλο που θα παραλείψει να αναφέρει αρμοδίως μία ύποπτη συναλλαγή. Πολλά υπόχρεα νομικά πρόσωπα αποφεύγουν να δώσουν ολοκληρωμένη ενημέρωση σε όλους ή σε κάποιους υπαλλήλους τους, επειδή κάποια στελέχη της διοίκησης θέλουν να αποφύγουν να δημιουργηθούν προβλήματα σε μεγάλους πελάτες τους. Επίσης για να μην δημιουργηθεί πρόβλημα σε αναφέροντες υπαλλήλους, ο παραπάνω νόμος προβλέπει την ύπαρξη μέτρων προστασίας τους⁶⁰.

⁵⁹ Βλέπε παρ. 1δ του άρθρου 45 και 1β και 1γ του άρθρου 52 του ν 3691/2008

http://www.hcmc.gr/photos/laundrying/files/N.%203691_2008.pdf

⁶⁰ Βλέπε άρθρο 30 του ν. 3691/2008.

8.3 Θα μπορούσε η επαρκής αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος να εμποδίσει τις εγκληματικές εκείνες δραστηριότητες που επέτειναν την οικονομική κρίση στην Ελλάδα;

Σύμφωνα με τις αναφορές για τη διαφθορά στην Ελλάδα που έγιναν στην ενότητα 7.1.2, η μεγάλη διαφθορά στην Ελλάδα είναι κάτι δεδομένο. Είτε η διαφθορά αυτή σχετίζεται με προμήθειες της Siemens, είτε με προμήθεια υποβρυχίων σε τιμή πολλαπλάσια από αυτή που θα κατέβαλλαν άλλα κράτη, είτε με δημόσια έργα με κόστος πολλαπλάσιο από το αντίστοιχο κόστος που θα είχαν άλλα κράτη για τα ίδια έργα, είτε με τη μεγάλη φοροδιαφυγή, το αποτέλεσμα είναι μια δυσβάσταχτη επιβάρυνση για την Ελληνική Οικονομία.

Εάν υποθέσουμε ότι είχε τεθεί σε εφαρμογή ένα πλήρες θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, με αποτέλεσμα η αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος να είναι επαρκής, τότε τα παραπάνω φαινόμενα θα είχαν αποτραπεί ή θα είχαν εντοπισθεί στην αρχή τους. Παραδείγματος χάριν θα έπρεπε να είχαν αιτιολογηθεί όλα τα χρηματικά ποσά ή αξίες που ενδεχομένως προήλθαν από παράνομες δραστηριότητες («πόθεν έσχες»), θα έπρεπε να έχουν γίνει και να έχουν διερευνηθεί σωστά αναφορές για υπερτιμολογήσεις έργων, κλπ.

Μία αποτελεσματική αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος θα άλλαζε την προβληματική νοοτροπία του μεγάλου μέρους των Ελλήνων πολιτών, που χρησιμοποιούν ως μέσο πλουτισμού τους την εκμετάλλευση του ανήμπορου Ελληνικού κράτους.

Με τη διατριβή αυτή αποδεικνύεται ότι το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα παγκοσμίως και ιδιαίτερα στην Ελλάδα με καθοριστικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Επομένως η σωστή εφαρμογή ενός πλήρους θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη μιας χώρας. Ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος είναι και ο αρμόδιος κρατικός φορέας για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος (Financial Intelligence Unit – FIU), ο οποίος πρέπει να είναι τελείως ανεξάρτητος, πλήρως επανδρωμένος και με επαρκή τεχνικά μέσα.

Με την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος η διαφθορά και τα δημόσια σκάνδαλα θα είχαν ελαχιστοποιηθεί, οι εγκληματίες θα απέφυγαν τη χώρα μας, ο αθέμιτος ανταγωνισμός με περιθωριοποίηση των νομοταγών πολιτών θα είχε ελαχιστοποιηθεί, η νοοτροπία των Ελλήνων πολιτών θα ήταν καλύτερη και τα ελλείμματα και η οικονομική κρίση στη χώρα μας θα είχε αποφευχθεί.

Κάποιες προτάσεις για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος στη χώρα μας θα μπορούσαν να είναι:

1) Η αντιστροφή του βάρους της απόδειξης του «πόθεν έσχες». Αντί δηλαδή να προσπαθεί ο αρμόδιος κρατικός φορέας να βρει στοιχεία για να αποδείξει ότι κάποιο υπερβολικά μεγάλο έσοδο προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες, να αποδεικνύει ο δικαιούχος του εσόδου αυτού ότι αυτό δεν προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες.

2) Αυστηροποίηση της εφαρμογής του «πόθεν έσχες» ειδικά στις ιδρύσεις επιχειρήσεων και στις Αυξήσεις Μετοχικού Κεφαλαίου των εταιριών. Σήμερα στη χώρα μας υπάρχει ακόμα η ευχέρεια να ιδρύονται κάποια είδη εταιριών με κεφάλαια αμφιβόλου προέλευσης.

3) Κατάργηση της ευχέρειας των υπεράκτιων εταιριών να καλύπτουν τους πραγματικούς τους δικαιούχους. Οι υπεράκτιες εταιρίες είναι ένα από τα κυριότερα εργαλεία που χρησιμοποιούν οι εγκληματίες για να ξεπλύνουν τα χρήματά τους.

Καταλήγοντας, η αποτελεσματική αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα κάθε χώρας που ενδιαφέρεται πραγματικά για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή της.

ΠΗΓΕΣ

ΦΕΚ ΑΡ.166/5.8.2008 Ν. 3691

http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/15/70/d7/1570d76198a82ad1f3fd2d68d61304779ce58bf6/application/pdf/3691_166-A-08_05_08_2008.pdf

ΦΕΚ ΑΡ.305/13.12.2005 ν. 3424

<http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/3c/96/69/3c96692782dcafa846e9f9405b7a13b28842f7ef/application/pdf/3424-2005-305-A-05.pdf>

The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (1988)

http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

The United Nations Convention against Transnational Organised Crime (2000)

http://www.unodc.org/pdf/crime/a_res_55/res5525e.pdf

Political Declaration and Action Plan Against Money Laundering, UNGA Res. S20/4D (10 June 1998)

<http://www.imolin.org/imolin/en/ungadec.html>

The 2003 UN Model Law on Money-Laundering, Proceeds of Crime and Terrorist Financing

<http://www.imolin.org/imolin/en/poctf03.html>

UNGA Res. 17/13 (23 February 1990) UN Doc A/S-17/1

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/S-17/13&Lang=E

FATF 40 Recommendations on Money Laundering

< http://www.fatf-gafi.org/document/28/0,3343,en_32250379_32236930_33658140_1_1_1_1,00.html >

FATF, 'Handbook for Countries and Assessors' (April 2009)

<http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/7/42/38896285.pdf>

FATF 'Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations'

<http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/16/54/40339628.pdf>

FATF 'Annual Typology Reports'

< http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32237202_1_1_1_1_1,00.html >

Ευρήματα της FATF από την 3^η αμοιβαία αξιολόγηση της Ελλάδος

http://www.fatf-gafi.org/document/23/0,3746,en_32250379_32236963_38916695_1_1_1_1,00.html

IOSCO, 'Objectives and Principles of Securities Regulation' (October 2003)

<http://www.iosco.org/library/resolutions/pdf/IOSCORES5.pdf>

Paul A. Schott, *Comprehensive Reference Guide to Money Laundering and Terrorist Financing* (2nd edn. World Bank Publications, 2006)
<http://www1.worldbank.org/finance/html/amlcft/referenceguide.htm>

Quirk P., 'Macroeconomic Implications of Money Laundering' (IMF Working Paper) WP/96/66, and IMD, 'Financial System Abuse, Financial Crime and Money Laundering – Background Paper' (12 February 2001).

BCBS, 'The Prevention of the Criminal Use of the Banking System for the Purpose of Money Laundering' (December 1998)
<http://www.bis.org/publ/bcbssc137.pdf?noframes=1>

IAIS, 'Guidance Paper on Anti-Money Laundering and Combating Financing of Terrorism' (October 2004)
http://www.iaisweb.org/_temp/Guidance_paper_on_anti_money_laundering_and_combating_the_financing_of_terrorism.pdf

CFATF Typology Reports (21 November 2008)
http://www.cfatf.org/news/media/CFATF_TYPOLOGY_REPORT_Eng_-_Final.docfriday_7th_nov.pdf

MENAFATF <http://www.menafatf.org/topiclist.asp?ctype=about&id=426>

APGML < <http://www.apgml.org/documents/default.aspx?DocumentCategoryID=6> >

Council of Europe – MONEYVAL <http://www.coe.int/moneyval>

Transparency international
http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007

The Egmont Group, 'Benefits of Egmont Group Membership'
http://www.egmontgroup.org/files/library_egmont_docs/egmont_membership_benefit.pdf

Wolfsberg *Anti-Money Laundering Principles for Private Banking* (October 2000)
<http://www.wolfsberg-principles.com/privat-banking.html>